

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II, telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Karžnina za tiskarstvo: četrtno 7-30 Dln, polletno 15 Dln, celoletno 30 Dln; za posredstvo: četrtno 12 Dln, polletno 24 Dln, celoletno 48 Dln. — Račun poštna hranilnica, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Tudi nad poslance pošilja kleroradikalna vlada žandarje.

Ker se boji resnice, meče vlada iz Narodne skupščine z žandarji svobodno izvoljene zastopnike ljudstva — Potreba novih svobodnih volitev, da pride do pravega izraza ljudska volja

Sedanja vlada je ponovno dokazala, da hoče vladati z bajoneti. Kakor je poslala na ulice policijo in orožništvo, da nastopita z golim orožjem proti ljudem, ki so manifestirali za državo in proti Italiji, tako je poslala pretekli teden celo v Narodno skupščino žandarje, da so odstranili iz dvorane od seje poslance KDK, ki jih je večina izključila od treh sej na nezakonit način, ker so protestirali proti divjanju dr. Koroščevih organov in prelivanju krvi ljudi, ki niso ničesar drugega zakrivali kakor to, da so manifestirali svoja rodoljubna čuvstva ter protestirali kot svobodni državljani proti fašistovskemu zatiranju naših bratov onstran mej.

V nedeljo se je vršil velik manifestacijski shod KDK v Osijeku, ki se ga je udeležilo okoli 10.000 ljudi iz Slavonije in Baranje. Ob tej priliki je imel vodja KDK Svetozar Pribičević govor, v katerem je dejal med drugim:

«Moram reči, da sem globoko pretresen od dogodkov, ki so se odigrali v Beogradu. Globoko sem pretresen zato, ker sem mislil, da taki dogodki tamkaj niso mogoči. Res je, da sem zadnjih deset let videl, da je — kakor pravijo — žandar bog v Beogradu. Videl sem žandarje v palači predsednika vlade, v vseh ministrstvih, na vogalih v mestu Beogradu in sedaj smo jih videli tudi v Narodni skupščini. Žandar, to pomenja sistem. Nimamo ničesar proti orožnikom kot ljudem, ker so med njimi tudi pošteni in dobri ljudje. Mi smo samo proti sistemu, ki predstavlja našo državo med svetom kot žandarsko državo. Zlasti pri zadnjih dogodkih v Beogradu se je obnašala žandarmerija v Beogradu kakor da bi lovila razbojnike na albanski meji. Govoril sem s tujci, ki so se zgražali, da je kaj takega mogoče v Beogradu.»

Mi pa moramo ugotoviti še nekaj drugega. Narodni poslanci so zastopniki ljudstva, ki jih je poslalo po svoji svobodni volji v Narodno skupščino, da zastopajo in branijo njegove koristi. Ako sedanja vlada onemogoča s silo poslancem, da vrše svoje dolžnosti in kakor to zahtevajo od njih volilci, potem nastopa proti ljudstvu samemu, potem se ne more več govoriti o svobodnih državljanih in o pravicah, ki so jim zajamčene v zakonih.

V vseh parlamentarnih in demokratičnih državah je poslanecem zajamčena svoboda govora, pri nas jo duši tudi v Narodni skupščini dr. Korošček pendrek.

Zakaj vse to? Ali so poslanci, proti katerim pošilja kleroradikalna vlada žandarje, zahtevali kaj takega, kar bi bilo proti obstoječim zakonom? Ali niso samo protestirali proti nasilstvom in nezakonitostim nad našimi lastnimi ljudmi, zaradi katerih je KDK vložila proti notranjemu ministru dr. Korošču

v Narodni skupščini obtožbo? Ker so vršili svojo dolžnost in ker je vlada hotela preprečiti, da bi se ne razpravljalo o obtožbi proti dr. Korošču zaradi prelivanja krvi, je poslala v Narodno skupščino nad poslance orožnike! To je nekaj tako nečuvnega, da mora najti obsodbo pri vseh poštenih in demokratično mislečih ljudeh.

Na eni strani prepoveduje dr. Korošček kot notranji minister javna zborovanja, pusti pleniti liste in jim prepoveduje pisati o krvavih dogodkih, ki so se odigrali v preteklih dneh, na drugi strani pa pošilja vlada celo nad poslance orožnike, da bi jim onemogočila povedati resnico!

To postopanje vlade jasno dokazuje, da ima vlada slabo vest. To postopanje vlade dokazuje, da se dobro zaveda svoje krivde. Ako bi bilo njeno delo pošteno in oravilno, bi se ji ne bilo treba bati resnice in bi ji ne bilo treba zatirati svobode govora, ki je ena največjih pravic ljudstva in ljudskih zastopnikov v parlamentarni in demokratični državi, kakor bi morala biti naša Jugoslavija.

Že zadnjič smo rekli, da je na bajonetih težko sedeti. Tudi naša sedanja vlada ne bo mogla dolgo sedeti na njih. Ljudstvo hoče kruha, pravice in svobode, ne pa bajonetov. In koliko je zadostila sedanja kleroradikalna vlada in njena večina ljudskim zahtevam in potrebam? Davki niso nič manjši kakor so bili, pravice ni in svobode tudi ni, ker jo zatira dr. Korošček blagoslovljeni pendrek.

Na omenjenem shodu v Osijeku je voditelj Sv. Pribičević in z njim vred St. Radić zahteval razpis svobodnih volitev, na katerih naj bi ljudstvo povedalo svojo odločilno besedo. Nove volitve naj bi se izvedle pod nadzorstvom vseh strank, ali na naj se postavi nevtralna nestrankarska vlada, ki bi imela edino nalogo, poskrbeti, da bi bile te volitve res čiste in svobodne.

Mi vemo, da je bila večina sedanjih vladnih poslancev izvoljena s pomočjo policije, da so ponekod, zlasti pa v južnih krajih države, presipali kroglice iz opozicijskih skrinjic v vladne, in da drži sedanjo vladno večino

pokonci samo policija, ne pa ljudska volja. In zato je tudi popolnoma razumljivo, zakaj so vladni poslanci molčali v škodo parlamentarizma, ko je vlada poslala nad ljudske zastopnike, izvoljene po svobodni volji ljudstva — orožnike.

Če hočemo priti do zdravih razmer, če hočemo, da bo naš parlament res delal za koristi ljudstva, ne pa za koristi vladnih koritarjev, potem moramo izbojevati svobodno volitve, da bo res prišla do veljave beseda pravih ljudskih zastopnikov.

Sv. Pribičević je dejal, da moramo izbojevati boj za pravice ljudstva do konca. Ničesar ne sme biti polovičarskega. Ako bi ostali sedaj na pol pota, bi morali pozneje pričeti znova.

Ni daleč čas, ko bo tudi ljudstvo v resnici zavladovalo v naši državi. V čim dalje večjem številu se zbirajo ljudske množice pod zastavo KDK, ker so spoznale, da so jih sedanje vladne stranke s svojimi predvolilnimi obljubami samo prevarile in da niso izpolnile niti ene izmed njih.

V Kmečko-demokratski koaliciji je že sedaj združenih na stotine srbskih, hrvatskih in slovenskih kmetov, ob njihovi strani stoje tudi velike množice zavednih delavcev in poštenih meščanov. Tudi v Srbiji sami prodira med tamošnjimi kmeti čim dalje bolj uvidevanje potrebe skupnega nastopa proti skupnim izkoriščevalcem ljudstva.

Ljudska fronta, ki jo postavlja KDK, postaja čim dalje bolj enotna in čim dalje bolj široka, tako da ni nobenega dvoma več, da bo zmaga na njeni strani.

Res je, da bomo imeli še hude boje, toda vsi znaki kažejo, da se bodo končali v prid ljudstva, da bo zmagala ideja poštenja, pravice, resnice in svobode.

S tem, da pošilja vlada nad narodne poslance žandarje, samo dokazuje, da se boji, da se počuti slabotno in da se samo še s pomočjo sile vzdržuje na površju.

In ker naši klerikalci izrekajo tej vladni zaupanje, dokazujejo, kako se boje, da bi z njenim padcem ne izgubili še tistega vpliva, ki ga jim vzdržuje dr. Korošček pendrek.

Toda proti ljudstvu se ne dá dolgo vladati, kar je zgodovina že ponovno dokazala, in tudi naši klerikalci bodo za izdajstvo ljudskih koristi doživeli obračun, kakršnega si danes morda še ne predstavljajo.

KDK se zaveda, da dela prav, in ve, kaj hoče, ter gre zato kljub temu, da pošiljajo nad njene poslance žandarje, ponosno svojo pot naprej!

Pomoč prebivalstvu, obubožanemu po vremenskih nezgodah.

Narodni poslanci Ivan Urek, dr. Ljudevit Pivko, dr. Gregor Žerjav in dr. Albert Kramer so stavili ministrom za socialno politiko, kmetijstvo in notranje zadeve naslednje vprašanje:

V petek dne 25. maja t. l. je v brežiškem srezu divjala silna toča, kakršne v teh krajih še

nikdar ni bilo. Prizadela je občino Globoko ter del občin Sromlje, Pišce, Bojsno, Kapele in Dobova, tako da je na svoji glavni poti (vsa občina Globoko in del občine Pišce) uničila vse rastlinstvo (100 %), vinograde, sadje, polje, vrtove in travnike. Toča je 20 cm debelo pokrila zemljo, ki

Je še drugi dan bila videti, kakor v zimskem času pod snegom. Še tretji dan, dne 28. maja, se je toča nahajala v jarkih in na parobkih.

Za obnovo setve koruze, krompirja, fižola itd. je prepozno, ker v teh krajih te kulture, sajene po 15. maju, ne dozorevajo. Proso in ajda v teh krajih ne uspevata, pa tudi ni semena.

Ker so vremenske nezgode že zaporedoma zadnja tri leta popolnoma uničile te kraje — v letu 1926. 12kratna poplava, moča in iz te izvira-joča peronospora, v letu 1927. slana in toča, letos zopet toča — se prebivalstvo teh krajev nahaja v bedi, brez vsakih življenjskih sredstev, brez denarja, v skrajnem obupu.

Zaradi vremenskih nezgod je prebivalstvo teh krajev tako prezadolženo, da ne more dobiti posojil za nabavo najpotrebnejše prehrane.

Takojšnja pomoč merodajnih oblastev je nujna in neodložljiva potreba!

Zato vljudo prosim gospoda ministra, da izvoli nemudoma vse potrebno ukreniti, da se iz državnih sredstev tem najhuje prizadetim krajem boudisi iz sredstev, označenih v zakonu o podpori onim, ki jim nedostaja hrane, ali iz izrednih kreditov dopslje za prvo in hitro pomoč nekaj vagonov koruze.

Vprašamo gospoda ministra, kaj namerava ukreniti, da se silna beda tega prebivalstva vsaj delno ublaži. Prosimo nujen pismen odgovor.

pretepali slovenske otroke, ker so hodili v Veržel kot oratorijanci salezijanskega zavoda in tam spoznavali slovenski značaj in se vzgajali v slovenskem duhu. Tisti ljudje, ki so se sramovali, da so sinovi slovenskih staršev, ki nikdar niso med seboj govorili slovenski, katerih otroci se niso smeli učiti slovenski. Tisti ljudje, ki nikdar niso čutili potrebe potegovati se za naš narod, za narodno šolo, ki so bili vneti propagatorji madžarizacije. Dobro, takrat so bili prisiljeni, ko se sedaj izgovarjajo, zato naj pa sedaj molče in ne, da se, recimo, sedaj potegujejo za pravice madžarskih manjšinskih šol! Tisti ljudje, ki so pretepali v jeseni leta 1918. slovenske študente, ker so raznašali manifestacijske letake za Jugoslavijo, ki so te letake trgali in teptali v blato. In tako dalje; naštevati bi lahko na stotine kričečih dejanj, ki jim vse dokažemo, ako sami ne verjamejo.

Del te naše, tako zvane prekmurske inteligence, je sedaj pod okriljem in varstvom radikal-ske stranke, drugi del pa, ki je agilnejši in nasilnejši, pa pod SLS. Nekateri izmed onih, ki so danes pristaši SLS, krščanske in katoliške slovenske stranke, so bili osumljeni komunizma in komunističnega delovanja in na tozadevne očitke bivšega madžarskega lista «Néplapa» niso vedeli ni mogli dati odgovora, oziroma se braniti. Ali pa: duševni vodja vsega gibanja proti Slovencem v Prekmurju, agilen pristaš SLS, je nekoč rekel, kazajoč na razpelo: Tega bata pa prav nič ni treba nositi v šolo, sicer ga vržem ven. O tem vedo povedati nekdanji njegovi kolegi še več.

Oster napad, ki je žigosal slovensko učiteljstvo, je vseboval tudi moralne očitke, ni pa še pozabljeno, da tudi nekdanja madžarska inteligenca ni živela baš meniškega življenja.

In kaj pravijo ti ljudje danes?

Oni imajo pravico govoriti, ker njim je dalo ljudstvo za to pooblastilo. Oni hočejo biti generali in ne tisti, ki so se v Prekmurju pritepli in imajo namesto možgan smeti in plesnivost v glavi. Kakor mogočna ironija se glasi v «Nepúj-ságu» v madžarskem nacionalističnem listu, ki je glasilo «krščansko-socijalistične stranke»: «Mi, ki smo se rodili v Prekmurju, se tu vzgojevali, potili pot na sladko domačo grudo, mi smo kvečjemu lahko statisti, ampak oni, ki se niso tu ro-

Žalostne razmere v Prekmurju

Nacionalni Prekmurci so janičarji, zatiralci slovenstva pa pašujejo — Beg slovenskega uradništva iz Prekmurja — Vse pod zaščito odgovornih politikov

Današnji vladni očitajo, kakor čitamo v časopisu, srbski politiki sami, da vodi protinarodno, narodu in državi škodljivo politiko. Često napravi čin v korist tujerodcem na škodo našega ljudstva. Tako je v Vojvodini. Nič drugače pa ni v Prekmurju. Tudi v Prekmurju se v narodnem oziru čuti velikanski preokret na škodo slovenstva in državnosti, v korist posameznikov narodne manjšine. Danes smo prišli tako daleč, da se slovenskemu uradniku pove v obraz, da bo zlezel s svojega službenega mesta. Danes narodni ljudje i domačini i «prišleki» morajo molčati in besedo imajo dočerajšnji odkriti sovražniki naše domovine, naroda in jezika. Vse to se pa godi pod zaščito političnih strank. V naši državi obstoja prekletstvo, da je domoljubje, narodnost in vse, kar je v zvezi s tem, podrejeno strankarskim strastem! Strankarski interesi daleč nadkriljujejo narodne koristi. Kake žalostne posledice rodi taka politika, ve samo oni, ki živi na meji ali pa celo v Prekmurju, kjer je tujil element še dokaj močno zastopan.

Ne, ni nam sovražen preprosti madžarski kmet. On celo s popolnim zaupanjem pride k nam, on danes več ne misli na prošlost, on z zadovoljstvom obdeluje svojo zemljo in je v

vsakem pogledu lojalni. Sovražnik je ona pešica inteligence, uradništva in drugih stanov, ki je svoječasno divjala nad našim ubogim slovenskim kmetom. Predvsem je to oni del učiteljstva, ki je bil sprejet v našo državno službo. Čast, komur čast! So tudi tu izjeme! So častne izjeme, ljudje, ki sami s studom in odvratnostjo gledajo na početje nekaterih prenapetih in se jih izogibajo, da tudi na njih ne pade madež in sum nečastnega rovarjenja proti interesom domoljubja. Mi take ljudi spoštujemo in oni sami vedo, da so povsod našli razumevanje in odkritosrčno prijateljstvo. Istočasno pa moramo odkrito pokazati s prstom na one, ki delajo zgago in nam groze ter odločno zavrniti nesramne napade na slovensko uradništvo v Prekmurju. Odločno moramo zavrniti, da bi nas učili ljudje, ki s svojim delovanjem netijo prepri in škodujejo državnim in narodnim interesom.

Kdo ima danes besedo v Prekmurju?

Tisti ljudje, ki so svoječasno bili učitelji na «Julijanskih šolah» in vneto pomagali madžarizirati hrvatske otroke. Tisti ljudje, ki so pretepali slovenske otroke, ker so govorili slovenski ter jim nalagali kazni, pisati po tisočkrat: «V šoli se ne sme slovenski govoriti!» Tisti ljudje, ki so

Soteščan:

V vrtincih usode

(Povest nesrečne žene.)

(Dalje.)

Takrat je priskakljaj iz sobe deček, ki se je v strahu pred tujko zavil v krilo svoje rednice.

«Lamberček, moj zlati Lamberček!» je Leonora kriknila od veselja. Z razprostrtimi rokami se je sklonila k otroku, ki se ji je plaho odmikal. «Ali me več ne poznaš?» je lovila njegove drobne ročice. «Revček je pozabil svojo mater.»

«Pustite ga!» ji je branila Škarlela. «Vi niste njegova mati!»

«Kdo pravi, da nisem?» — Leonora si je razkrila obraz, zagrnjen s črnim pajčolanom; v očeh so ji migljale solze veselja, posrebrene po čisti materini ljubezni.

«Mamica!» je zaklical deček, čim je zagledal njeno obličje. Izvil se je skrbni rednici in tekkel v materino naročje.

Škarlela sprva ni mogla verjeti, kar je videla pred sabo, ko pa se je prepričala, tedaj je bila ginjena do solz. Precej časa je minulo, preden sta mogli govoriti.

Predvsem je Leonora zanimalo, kdo je gospa, ki plačuje oskrbnino. Mislila je, da izvira podpora od graščaka, ko pa je čula ime Tulipan, tedaj se je zasvitalo v njenem spominu. Spomnila se je sestre svojega rešilca, ki je zapustila graščaka in živi najbrž tukaj nekje v bližini ter skrbi za otroka

«Narcise ni več tukaj», ji je povedala Škarlela. «Neznan gospod jo je odvedel.»

«Kakšen je bil ta gospod?» je poizvedovala.

Opis se je natanko ujema z osebo graščaka Lamberta, ki je nedvomno izvolal njeno bivališče ter jo je odvedel siloma ali pod kako lažno pretvezo. Narcisa ga je morala pričakovati, odtod je slutila nevarnost, zato je opozorila rednico, naj pazi na otroka.

«Otroka moram spraviti v zavetje», je skrbelo Leonoro. «Graščak mu streže po življenju.»

«S seboj me vzemi, mamica», je zajokal otročiček. Oklenil se jo je okrog vratu, mati mu je močila drobne ročice z vročimi solzami.

«Danes še ne moreš z menoj, moj ljubček», ga je neprestano poljubovala.

«Saj ga tudi ne damo», se je postavila Škarlela. «Iz mojih rok ga bo tirjala gospa, ki je plačevala oskrbnino. Kar sem ji obljubila, ne morem prelomiti.»

«V tolažbo mi je vaša obljuba, dobra žena. Tudi meni preti nevarnost, več let že tavam okrog in hrepenim po rešitvi. Kadar si bom oddahnila, tedaj bom prihitela ter vas bom bogato nagradila. Počasi in premišljeno se bližam smotru, kmalu bom dosegla, kar sem po krivici izgubila. Samo za hip se moram še umakniti čez morje, odkoder se bom vrnila po izvojevanj zmagi.»

«Otrok naj ostane pri meni», je predlagala rednica. «Življenje vam zastavim za njegovo varnost.»

«Z vašo uslugo si gradite zlato bodočnost. Tukaj imate nekaj denarja, več pa dobite takrat, kadar bom prejela zadoščenje.»

Siromašno ženo je presenetilo nepričakovano darilo; dolgo ni mogla izpustiti njene roke, a Leonori se je mudilo, zakaj v mestu ni bila varna pred zasledovalci. Škarle jo je pospremil do pristanišča, kjer se je vkrcala na prvo jadrnico, ki je odplula proti morskemu otoku.

XXI.

«Vi niste zanesljivi v svoji službi!» se je drl upravitelj Lužar nad vratarjem, ko mu je pred nosom ubežal čuden neznanec. «Vaša zanikernost je neodpustna, v osmih dnevih si poiščite drugo mesto.»

«Preslepil me je ravnateljjev podpis», se je vratar trepetaje opravičeval.

«Molči!» Razjarjen je iztegnil roko ter mu priložil krepko zausnično.

«Pretepali me ne boste», se mu je postavil po robu. «Ravnatelj je več ko upravitelj.»

«Jaz zapovedujem», mu je ponovno nameril. V istem hipu pa je zabrnelo okno v prvem nadstropju, pojavil se je ravnatelj in pogledal na dvorišče.

«Kaj počenjate?» mu je osorno zaklical.

«Nič», mu je malomarno odvrnil.

«Vohunili ste za mojim obiskovalcem...»

«Nisem, gospod ravnatelj.»

«Tega vam pod nobenim pogojem ne dovolim. Sploh pa že delj časa opažam vaše izredno zanimanje za Leonoro...»

«Čuden pojav, gospod ravnatelj.»

dili ne tu vzgajali in ne potili znoja skozi desetletja na sveto domačo grudo, oni bodo generali. Kako strašno norčevanje iz naših svetinj! Mislim, da ni treba še posebej opozoriti na zgoraj navedeno njihovo delovanje in današnje vzkljanje. Vprašamo se kvečjemu, kakšen človek je, ki je takega zmožen?

In kaj so nacionalni Prekmurci danes?

Ti so janičarji. To so moderni janičarji, ki so kot otroci krščanskih staršev postali prostozidarski sluge, statisti. To so iz liberalnih milostnih odpadkov plačani — sluge. Tako pravi katoliški «Népujság». Torej vse skupaj i nacionalni domačini i «prišleki», vse to je danes raja, ki jo je treba pobiti. In k tej gonji se pridružuje ljubljanski «Slovenec».

Seveda je slovensko uradništvo sito vseh napolcevanj in se trumoma odpravlja iz Prekmurja. Vsak uradnik in učitelj se boji iti v Prekmurje in kaj bo šele sedaj, ko se od nas odpravljajo ljudje-učitelji, ki so službovali tu skozi sedem let, bili korektni uradniki, dobri nacionalni in prosvetni delavci? Težko nam je, da nas zapuste, ali resnično: toliko sumničenj, obrekovanj, šikan in groženj se ne more prenesti. Ne gredo pa samo «prišleki», celo domačinom so postale razmere neznesne. Kam plovemo, kam pridemo?

Dodati pa moramo še nekaj v izpopolnilo. Ne godijo se krivice samo lajikom. Tudi duhovništvo je v istem položaju. Slavskih popov ni treba v Prekmurju! In, kakor smo informirani, je od najmerodajnejše osebe v Prekmurju izšel ukaz, da se pobirajo podpisi od župljanov proti kaplanu «prišleku», da ne bi dobil župnije.

Vse to se godi z vednostjo naših odgovornih politikov, ki jim pa služi vse prav, samo da se dosežejo z vsemi sredstvi strankarski interesi.

Sprejmi, ljuba «Domovina» te vrstice v obrambo slovenstva v Prekmurju!

Domačin.

Politični pregled

Kakor smo že v zadnji številki poročali, je zavlada po krvavih dogodkih, ki jih je vpriporila dr. Koroščeva policija po beograjskih ulicah,

med vlado in opozicijo velika napetost.

Dogodki minulega tedna so to napetost še povečali, ker se je vlada pokazala v pravi luči in razgalila kot pravi, krvavi policijski režim, ki ima v dr. Korošču in slovenskih klerikalcih v Beogradu najvnetejše zagovornike. Zato je KDK vložila

proti dr. Korošču obtožbo v Narodni skupščini.

obenem pa je zahtevala parlamentarno anketo, ki naj preišče krvave dogodke, katere je zakrivila njegova policija, in naj ugotovi krivce, med katerimi je največji dr. Korošec, ki je policiji dal povelje, naj strelja na ljudi. Vlada je zaradi odločnega nastopa KDK in ostale opozicije prišla v nemalo zadrego. Na četrtkovi seji Narodne skupščine je prišlo do viharne nastopa, ker je

vlada odklonila zahtevano anketo.

Opozicija je proti temu ogorčeno protestirala ter ni dopustila, da bi šla Narodna skupščina preko tega na dnevni red. V Narodni skupščini so se ves dopoldne prepirali, končno pa je moral predsednik sejo zaključiti, ne da bi se bila vršila kakšna razprava. Opozicija je vladi zagrozila, da tako dolgo ne bo dopustila razprav v skupščini, dokler ne dobi zadoščenja za prelito kri in je zato začela že na prihodnji seji izvajati obstrukcijo. Poslanci KDK so vložili okrog 80 nujnih predlogov, tako da je morala Narodna skupščina razpravljati o tem, kar je zahtevala opozicija. Vlada in njena klerikalno-demokratska večina si ni znala iz te zadrege pomagati drugače, kakor da je začela izključevati povsem neupravičeno opozicijske poslance, češ, da motijo razpravo. Kleroradikalna večina je na predlog predsednika dr. Perića res

izključila osem prečanskih poslancev.

ni pa kaznovala niti enega ministra, niti enega poslanca vladne večine, dasiravno je dokazano, da so baš ti delali največji kraval, hoteč zadušiti na ta način obtožbe, ki jih je dvignila opozicija proti vladi, zlasti pa proti dr. Korošču. To je, naravno, še bolj razburilo duhove in napetost še povečalo. Opozicija je proti temu krivičnemu postopanju protestirala

na ta način, da so na prihodnjo sejo prišli štirje izmed neupravičeno izključenih poslancev.

Sedaj pa se je dr. Korošec in z njim vred vsa vlada pokazala v pravi luči. Ko so uvideli, da proti protestom opozicije nimajo nobenega pravega odgovora in da je opozicija v pravici, so se po stari metodi sedanega nasilnega režima poslužili policije in

z žandarji odnesli izključene poslance iz Narodne skupščine.

Vsakdo si lahko misli, kako je moralo to razburiti vse poštene poslance. G. Pribičević in drugi poslanci so proti takemu nasilju, ki ga ne poznajo v nobeni drugi državi, niti v fašistični Italiji, najodločneje protestirali in zagrozili, da bodo nastopili proti takemu režimu, ki hoče oropati opozicijo najosnovnejših parlamentarnih pravic, z najostrejšimi sredstvi. Tega pa se je

vlada ustrašila in postala bolj ponižna.

Na zadnjih treh sejah Narodne skupščine se je skrbno izogibala vsakega izzivanja in so bile nadaljnje seje mnogo bolj mirne. Ver'ar pa opozicija ne odneha in še vedno nadaljuje obstrukcijo. Vukičević in njegov najvnetejši oproda dr. Korošec sta sicer hotela nadaljevati z nasiljem, toda proti temu so nastopili celo treznejši vladni poslanci, zavečajoč se, da bi to lahko rodilo najdalekosežnejše posledice ne samo za vlado, marveč za vso državo. Zato si vlada proti opoziciji ne upa več uporabljati policije, hoče na jo na drug način zadušiti. Ko je vlada uvidela, da opozicija ne bo odnehala ter da ne dopusti, da bi taka vlada, ki se upira samo še na oboroženo policijsko nasilje, delala v Narodni skupščini, je slenila, da se morajo seje vršiti tudi popoldne. S tem seveda ni bogve kaj dosegla, pač pa le pokazala, da je

napram opoziciji skoraj brez moči.

Vukičević je hotel Narodno skupščino takoj odgoditi, da bi se na ta način izognil nadaljnjim neprijetnostim, toda za to ni dobil pristanka na najvišjem mestu. Zato bo Narodna

«Tudi drugi se zanimajo za ta pojav — veljaki, ki raziskujejo resnico. In vi si upate ovirati take ljudi pri rešilnem delu?»

«O tem nisem bil poučen. Zakaj mi niste zadevo že pojasnili?»

«Oni, ki se je zavzel za bolnico, hoče ostati skrit, dokler ne pride do resnice. Jaz sem mu dovolil, prepovem vam vsako vmešavanje v moje odredbe.»

«Bil sem ogrožen s samokresom...»

«Morda ste se motili.»

«Orožje se je svetlikalo v njegovi roki...»

«Najbrž ste videli ključ, katerega je moral oddati vratarju.»

«Nisem bedak, gospod ravnatelj.»

«Kakor hočete, tukaj vam ne verjamem.»

«Poglejmo v celico, bojim se, da ni nekaj v redu.»

«Nocoj ne bomo bolnice več nadlegovali», je ostal ravnatelj pri svojem sklepu. Vso noč je pazil na upravitelja, ki se je grizel od jeze pred razsulom svojih zlobnih načrtov.

Drugo jutro mu je prineslo pričakovano razočaranje. V celici je ležal tujec, trdeč da ga je Leonora omamila z nekim strupom, na kar je pobegnila. Ravnatelj se je navidezno čudil njegovemu pripovedovanju, uvedel je tudi poizvedovanje, toda bolniški strežniki jo niso našli, ker so bili namenoma nepravilno usmerjeni.

S toplimi besedami se je Evgen poslovil od ravnatelja, zahvalil se mu je za naklonjenost, ker mu je pomagal izvesti veliko rešilno delo. Odpravil se je proti gozdu v pastirsko kočjo, radoveden, kako se je posrečil beg njegovi varovanki. Vrata je našel odprta in

hlev je bil prazen, kar ga je napolnilo z upanjem v njeno rešitev. Hrepeneč po nesrečnem bitju je najel voznika, ki ga je povzel v mesto pred «Zvezdo», kjer je poizvedoval, ali ga morda ne pričakuje neka tujka zaradi važnega razgovora.

«Zjutraj na vse zgodaj je prijezdila neka žena ter je oddala konja hlapcu», se je spomnil vratar. «Po skromnem zajutreku pa je odšla ter se do zdaj še ni vrnila.»

Evgen je naročil sobo ter se je nastanil v hotelu, poizvedoval je po Leonori, a nihče mu ni mogel dati pravega pojasnila. Naposled se je odpravil domov, misleč, da se je iz strahu pred graščakom zatekla v njegovo graščino. Obrnil se je do vratarja, ki pa ni razumel njegovega vprašanja, nobeden mu ni mogel povoljno odgovoriti.

«Kam je odšla?» so begale njegove misli za nesrečno izgubljenko. Nekaj mu je reklo, da jo je na poti doletela nezgoda, ali pa jo je zajela roka krutega preganjalca. Spomnil se je Emila, ki se je prvi zavzel za zavrženo soprogo. Nista se še videla po dvoboju, takrat je bil za pričo svaku, ki je s samokresom razdiral sledove prvega zakona. Zdaj je dokazana njegova krivda, zato mora popraviti, kar je zagrešil proti branilcu poštenosti in pravice.

Slišal je o strašnih posledicah dvoboja, ni pa mu bilo znano, da se je Evgenu nevarnost nenadoma umaknila. Srečno je preстал operacijo, zdravnik mu je odstranil kroglo, kar je bolnika zopet postavilo na noge. Po dolgem trpljenju je zapustil postejo ter se oprl na

palico, potreben solnca in gibanja v solnčni prirodi.

Emil in Evgen sta se sešla na vrtu pod zelenim kostanjem; čim sta se načudila in nasmehala, sta se začela prijateljsko pozdravljati.

«Zaradi dvoboja sem prišel», je Evgen utemeljil svoj prihod. «Še danes obžalujem svojo navzočnost, odpusti mi, prijatelj!»

«Ti si prišel do tega prepričanja, graščakov svak?» mu je Emil stisnil desnico. «Ali te nisem preslišal?»

«Prav si me razumel. Poglej, očetu na ljubo sem se odpovedal vojaški službi, prevzel sem doma graščino, katero bom iztrgal iz graščakovega nadoblastva. Boril se bom za obstanek po zgledu sestre Narcise, imenu Tulipan moram zopet pridobiti nekdanjo veljavo. Seznanil sem se tudi z Leonoro, globoko v srce sem ji pogledal in vem, da je vredna najine obrambe.»

«Jaz sem bil o tem že davno prepričan.»

«Meni se je pričelo šele svitati v gozdu ob napadu, česar ti najbrž še niso povedali.»

«O Leonori ni nikakega glasu, nimam pa tudi nikogar, ki bi mi krajšal dolge ure. Bolnika se vsakdo izogne, vsaj ti me pokratko časi, prijatelj.»

«Ali ti ne bo škodovalo?»

«Pripovedovanje me bo razvedrilo. Povej mi, kaj se je zgodilo z nesrečnico, z Lambertovo prvo ženo?»

Evgen mu je opisal njeno usodo po dvoboju pa do trenutka, ko jo je rešil iz norišnice. «Tukaj mi je nenadoma izginila», je zaključil

DOPISI

...ščina imela še nadalje svoje seje. Na odločitev Narodne skupščine je zlasti pritiskal dr. Korošec, ki ve, da bodo ob priliki razprave o obtožbi, ki jo je proti njemu naperila KDK, prišli na dan vsi njegovi grehi od blejskega pakta dalje.

Zadnja dva dni razpravlja Narodna skupščina

**o obtožbi proti bivšemu ministru
pravde v prvi Vukičevićevi vladi
dr. Subotiću,**

ki je z imenovanjem predsednika najvišjega sodišča, kasacije, čakal tako dolgo, da je izstopil iz vlade ter samega sebe imenoval na to visoko mesto.

V hudih stiskah so poleg Vukičevića in dr. Korošca tudi Davidovičevi demokrati. Dokler g. Davidovič ni bil zvezan z Vukičevićem in dr. Korošcem, jih je najbolj napadal in obsojal. Sedaj pa je postal največji zagovornik tega nasilnega policijskega režima in ga zato napadajo z vseh strani in celo lastni vrstaši. Zlasti

**v prečanskih krajih so davidovičevci
vedno bolj nezadovoljni**

in cele organizacije izstopajo iz stranke, ker so sedaj spoznale, da je Davidovičeva stranka prav tako srbijanska in hegemonistična kakor radikalna.

Radikalni se še vedno prepirajo. Minulo sredo so imeli sejo, na kateri bi morali razpravljati o obtožbi glavnega odbora proti Vukičeviću. Vukičević pa je ruteriral in tako so se začasno pobotali ter sklenili, da se izvoli poseben odbor, ki naj sklene, kaj bi bilo treba storiti, da prenehajo v stranki večni prepiri. Vse pa kaže na to, da do pomirjenja tudi sedaj ne bo prišlo. Sedaj se že kregajo, kdo naj gre v ta odbor. Eni kakor drugi bi radi imeli odločilno besedo in tako so se stare razprtije zopet obnovile.

Vsi politični krogi danes priznavajo, da je

edino KDK na pravi poti.

Ně zmeni se za vse sladke ponudbe, naj gre v vlado, ampak hoče zastopati res prave

interese ljudstva, ne pa žepov poslancev in ministrov. Ker vidi, da tako ne gre dalje in da s srbijanskimi strankami ni mogoče delati, ker se nočejo odreči korupciji in strankarstvu,

**zahteva razpust parlamenta in
razpis novih volitev.**

V nedeljo se je vršil v Osijeku velik manifestacijski shod, katerega se je udeležilo kljub temu, da je vlada prvotno shod prepovedala in da so okrajni glavariji še zadnji teden uradno razglašali, da se shod ne bo vršil.

nad 10.000 ljudi,

ki so z največjim odobravanjem pritrjevali obema voditeljema Svetozarju Pribičeviću in Stepanu Radiću, ki sta odkrito povedala, da KDK ni napredaj, marveč gre samo v tako vlado, ki bo nudila garancije za popolno in resnično enakopravnost in da se bo povsod poznalo, da je KDK v vladi.

Tudi

v zunanji politiki

je bilo v zadnjem tednu par važnih dogodov. Društvo narodov v Ženevi je imelo zopet svoje zasedanje, na katerem je med drugim rešilo tudi tako zvano

monoštrsko afero.

to je znano tihotapstvo orožja iz Italije na Madžarsko, zaradi česar je vložila Mala antanta, ta so Jugoslavija, Češkoslovaška in Rumunija, tožbo na Društvo narodov. Društvo narodov je izreklo madžarski vladi ostro grajo ter sklenilo, da podvzame stroge mere, da se to ne bo moglo več dogajati.

V Nemčiji, kjer so imeli pred enim mesecem

parlamentarne volitve,

je odstopila stara vlada in bodo dobili menda še ta teden novo vlado pod vodstvom socialnih demokratov, ki so pri volitvah zmagali.

**Pristopajte
k Vodnikovi družbi!**

in dostavil: «povsod poizvedujem, pa jo ne morem izslediti.»

«Rad bi ti nekaj zaupal... Daj mi častno besedo.»

«Tukaj je moja roka, prijatelj.»

«Teško je molčati, kadar gre za resnico: vendar moram govoriti, čeprav bi mi škodovalo na ugledu.»

«Kako govoriš? Ne morem te uneti.»

«Bridko mi je in neprijetno», se mu je izvililo iz prsi. «Poslušaj me in razišodi.»

«Govori, nič mi ne prikrivaj.»

Emil si je odkašljaj in nadaljeval: «Bilo je takrat, ko sem zapazil prvo graščakovo nagnjenje do Narcise. Midva sva bila skrivoma zaročena, nihče ni vedel, da si pleteva vez za vse življenje. Nenadoma pa je pričela krožiti vest: graščak Lambert je zaljubljen v mlado grofico, v kratkem se bosta poročila. Kakor strup mi je kanila v dušo ta novica, nikjer nisem našel ne miru ne tolažila. Kamor sem krenil, me je spremil njen odmev, peklenska žerjavica je tlela v mojem srcu.

Olede na premoženje mi je bil Ležiščan nevaren tekmeč, strahoma sem se zatekel k Narcisi, ki je zanikala moje vprašanje. Vzlic temu pa nisem miroval, natanko sem se hotel prepričati, koliko je resnice na govoricah. Naprosil sem jo, naj me seznani z graščakom, kar je tudi izpolnila. Kmalu sva bila navidezno dobra prijatelja, večkrat me je povabil v graščino, kjer sem ga skrivoma pozorno opazoval.

Nekoč mi je v odsotnosti Narcise pokazal umeten ključ od shrambe, kjer je hranil razne vrednostne papirje. Pustil ga je pred mano na

mizici, zakaj v tistem hipu je bil pozvan na dvorišče, kjer ga je čakalo važno opravilo. Pogledal sem ključ in omarico — nekaj mi je reklo, da bi se dalo marsikaj izvedeti, nisem pa se mogel odločiti, ker me je skrbelo, da bom zasačen pri nečastnem dejanju. Na srečo sem našel v žepu košček mila, vanj sem od-tisnil ključevo pero ter ga dal pozneje ponarediti.»

«Ti?» je osupnil Evgen.

«Ljubezen me je oslepila. Šlo je za ljubavna pisma, hotel sem biti na jasnem za vsako ceno.»

«No, in uspehi?»

«Načrti so zoreli kakor žito v poletnem solncu. S ponarejenim ključem v žepu sem se odpravil neko jutro na Ležišče. priporočil sem se angelu sreče, naj me čuva in spremlja moje delo.

Lamberta ni bilo doma; rekli so mi, naj ga počakam v njegovi sobi, ker se bo kmalu povrnil. Natihem sem zavriskal in porabil prilžnost.

Urno sem odprl omarico in pregledal njegove papirje. Zaman sem stikal za pismom svoje zaročenke, našel pa sem pismo njegove soproge s sliko, ki je predstavljala njo in otroka. Zavita je bila v list, čigar vsebina je bila začeta z «Moj ljubljeni soprog» in končana s «Tvoja pozabljená soproga — Leonora». Vsega nisem mogel prečitati, ker je v istem hipu prispel na dvorišče voz, čakal ga je služabnik ter obvestil Lamberta o mojem prihodu. Brž sem zaklenil omaro ter mu hitel nasproti.

Tisto jutro je bil Lambert silno dobre volje, meni pa se je neprestano vsiljevalo vprašanje, kdo je tista žena z otrokom in zakaj hrani njeno sliko med važnimi papirji. Morda je bil oženjen, pa mu je umrla žena, ali pa sta se ločila.

Neprestano sklepanje in ugičnaje je potisnilo govorice o zaroki Narcise z graščakom v ozadje, tem bolj pa me je presenetilo, ko sem nekega dneva prejel vabilo na ženitovanje. Nalašč sem se odzval povabilu, da pokažem svoje zaničevanje. Uvrstil sem se med svate v spreved, ki se je pomikal v grajsko kapelo, srce mi je pokalo in kri mi je silila v glavo.

(Dalje prihodnjič.)

Na goricah in livadah...

Sredi žametne goričke
naše lepe pastirčke

vsak dan pasejo ovčice
kakor veterček meglice

A pastircev zbori mladi
se igrajo na livadi;

tamkaj sočna trava rase,
rada kravica se pase.

Ej, pastirci, pastirčke
ljubke so kot golobičke;

srečica pri njih domuje,
z njo pa blagi mir kraljuje.

Albin Čebular.

vsotico, namenjeno v «Sklad» za zgradbo Doma. Pristržna hvala! Člani in prijatelji, treba nam je vselej in povsod misliti na to, da je predpogoj za uspešno delovanje društva lastna streha, zato je zbirajmo kakor čebele. Ob tej priliki opominjamo člane, ki so se obvezali plačevati redne prispevke, da naj točneje plačujejo ta prostovoljni, a častni davek, oni pa, ki še niso nič podpisali, naj ob prvi priliki storijo svojo člansko dolžnost. Zavedati se moramo, da nas čaka ogromno delo, toda pogum in železna volja bosta premagala vse ovire. Saj se vendar našemu prosvetnemu delu ne stavi v svobodni državi nobene zapreke, s kakršnimi se imajo boriti naši nesrečni soobčani, ki se danes ločeni od nas. Edina njihova «kulturna» organizacija je balila, katero so jim pred kratkim vsilili njihovi sedanji gospodarji, ki so ob ustanovitvi te organizacije pričeli vzgojo nedolžnih šolskih otrok z verjetno in bodo s sličnimi metodami nadaljevali tako dolgo, dokler ne bo izruvan iz nežnih otroških duš najdragocenejši zaklad — sladka materinska govorica. Sreče se nam krči ob tem neodpušljivem kulturnem zločinu, ki se vrši nad našimi prijatelji in sorodniki in proti kateremu ne moremo in ne smemo niti protestirati. Bratje onstran, Vam v tolažbo, iz srca in iz vse duše: Vaša bol — naša bol.

GOZD NAD KAMNIKOM. Draga «Domovina», danes se zopet oglašam v tvojem listu. Pri nas smo bili toliko srečni, da smo dobili 8000 kg koruze za one, ki so bili prizadeti po povodnji. Zdaj pa slišim vsak dan pritožbe: pravijo, da občinski odbor ni pravilno delil. Mnogo je takih, ki jim voda ni prav nič škode napravila, pa so vendar dobili po par sto kilogramov. Neki mali posestnik, ki mu je bila škoda radi povodnji cenjena na 5000 Din, je dobil samo 20 kg koruze. Bil pa je tako možat, da je še to odklonil. Kakor se čuje, se je par mož pritožilo na okrajnega poglavarja v Kamniku. Vprašamo župana, zakaj so dobili koruzo vsi občinski odborniki, in sicer po 100 kg?

Prizadeti.

DOL PRI HRASTNIKU. V naši fari na Dolu imamo župnika g. Gorjupa, ki se kaj rad zgraža nad onimi, ki čitajo «Domovino». Vprašamo ga zato javno: zakaj se je on sam s tako vnemo zanimal ravnó za zadnjo številko «Domovine»? Ali Vas je morda pekla vest, ko ste zvedeli, da je nekdo opisal in ožigosal namero tukajšnjih voditeljev SLS v «Domovini», po kateri nameri bi se morala graditi cesta iz Kala v Hrastrnik po najdaljši poti in to samo zaradi klerikalnega konzuma na Dolu, namesto po najbližji in prometni poti. Ta očitni klerikalni greh Vas je menda dovedel do tega, da ste si hitro poiskali «Domovino», iz katere ste se sami prepričali, kako obsoja ljudstvo postopanje farovške politike. Sicer Vam moramo samo čestitati, da ste se začeli zanimati za naš najboljši priljubljen časopis in nas bo le veselilo, ako boste ostali tudi v bodoče zvesti čitatelji onega lista, ki piše resnico, a to je «Domovina».

O b č a n.

ZIROVNICA. Z lepim vremenom se je pojavilo tudi običajno vrvenje na gorenjskih cestah, ki so spričo kraljevega bivanja na Bledu v kar najboljšem stanju. Poudariti pa je treba vedno znova, da bi morali imeti avtomobilisti nekoliko več obzirnosti, kadar vozijo skozi vasi. Dasi je točno predpisana brzina, s katero smejo voziti avtomobilisti skozi vasi, se za te predpise nikdo ne zmeni. Očuvajnih napisov nihče ne vpošteva. Kljub velikemu vzponu na gorenjskih cestah, kljub ostrim ovinkom dirjajo avtomobili na naših cestah kot v odprtem terenu in na ravni cesti. Ni torej čuda, da se pripeti več nesreč. Klanec in ovinek v Podbrezju je zahteval že več žrtv radi nepredvidne vožnje, istotako tudi most v Mostah, kjer bi bil na binkoštno nedeljo skoroda postal žrtev mlad kolesar, v katerega se je zaletel avto. Kako nepredvidno vozijo avtomobilisti, se razvidi tudi iz nesreče, ki se je pripetila zadnjo nedeljo v Zirovnici. Avto z izletniki iz Savinjske doline, ki so bili namenjeni na Bled, je zadel v rampo na državni cesti istočasno, ko je vozil mimo brzovlak. Sreča v nesreči je bila, da je imel šofer toliko prisotnosti duha, da je z vso silo zavrl in tako obvaroval sedem potnikov pred smrtjo. Avto

je prelomil rampo v sredi in obstal tik pred brzovlakom, ki se je pozneje tudi ustavil. Izmed sedmih potnikov je bil ranjen samo eden, toda tako težko, da so ga morali prepeljati o polnoči v ljubljansko bolnico. Dobil je težke notranje poškodbe, rad katerih je na znotraj krvavel.

Z GORENJSKEGA. Teden za tednom je brati v «Domoljubu» o podtikanju šnopsarjev in pijancev naši stranki in obči koalicijski KDK. «Domoljub» piše, kakor da je zadnji pijanec ali šnopsar, tako jih navadno imenuje «Domoljub», v naši stranki in da naša stranka po njegovem mnenju obstoji iz samih šnopsarjev in pijancev. Tudi zadnji «Domoljub» piše v razpredelu «Politični zapiski» med drugim: «Verjamemo da ne, ker so pri nas v Sloveniji na splošno poleg žerjavovcev ravno radičevci največji pospeševatelji alkoholizma.» Le počasi! Poglejmo in pogovorimo se malo pobližje. Predobro je znano, da baš v krajih, kjer se popije največ žganja in kjer je po «Domoljubu» največ šnopsarjev, so najtrdnije klerikalne trdnjave, ki jim dajo pri vsakih volitvah največ glasov, maso volilcev. Radi tega tudi ni čudno, da se klerikalci na vse pretege in z vso odločnostjo branijo kaj zapisati proti žganjekuhi. Klerikalci se pač kažejo kot zagovorniki zdržnosti in abstinence v pijači. Ko pa izraziti abstinence zahtevajo, da naj se proti žganjekuhi, posebno proti prosti žganjekuhi tudi v časopisih nastopi, pa to odločno odklanjajo z izgovorom: «Ne, to pa se ne sme, to so pa naši volilci!» S tem tedaj sami priznajo, da je večina teh — šnopsarjev, kakor jih imenujejo, v njih taboru. Da so njih najzanesljivejši volilci. Nič ne pomaga izgovor na oblastni odbor in njegove velike naklade na alkohol. Res je, da pospešujete in ščitite žganjepitje, ker se bojite, da ne bi zgubili mase volilcev. Vse to, kar predbacujete nam, velja za vas. Vaša stranka po vašem samem priznanju obstoji iz žganjarjev ali po vašem — šnopsarjev. — Te vrstice so naperjene le na klerikalce in ne morda proti kakemu odredbi ali zakonu o žganjekuhi.

ZIBIKA. Za letošnjo binkoštno nedeljo nam je napravil naš župan veliko smeha in dobre volje. Takoj po maši je skočil sam na razglaševalni prostor in povedal, da naj vsi, ki so bili 13. maja letos v št. Janžu na demokratskem shodu, prinesejo v koših kamenje na novo cesto. Revček pa ni pomislil, da bi bil s tem činom prikrajšan za najmanj en mesec zaslužek tistim možem, ki imajo pri gradnji nove ceste precej mastno plačo, ker zborovalcev je bilo toliko, da bi bili lahko s tem kamenjem nasuli dva kilometra nove ceste. Nadalje je naš g. župan pozabil, da je bila tlaka že za časa cesarja Jožefa odpravljena, delajo pa jo lahko, če jih je volja, ljudje županove vrste. Da bi bil na gori omenjenem zborovanju kdo govoril zoper novo cesto, ni res, nasprotno, stavili smo le željo, da bi se cesta gradila vsaj do mostu v Drogometu in da bi se dal zaslužek revnim in pridnim delavcem brez razlike strankarskega prepričanja. To lahko vsakdo, ki je bil na zborovanju, potrdi. Županovo kvasenje na binkoštno nedeljo pred cerkvijo o našem shodu pa je le politično sovraštvo. Pika.

ŠMARJE PRI JELŠAH. V nedeljo, 3. junija, se je vršil v prostorih g. Koksa Gradta občni zbor okrajne organizacije SDS, katerega se je udeležilo nad 50 delegatov in zaupnikov iz vseh treh okrajev. G. dr. Reisman iz Maribora nam je v skoro dveurnem govoru orisal sedanji politični položaj in gospodarstvo sedanje vlade v naši državi. Oblastni tajnik g. Špindler je poročal o strankinem gibanju od leta 1923. pa do danes. Poročilo o delovanju okrajne organizacije je podal okrajni tajnik g. Malgaj, čigar poročilo se vzeli delegati z živahnim pritrdjevanjem na znanje in izrekli vodstvu organizacije pohvalo. Izvoljen je bil stari odbor pod predsedstvom g. dr. Hrašoveca. V oblastni odbor sta izvoljena gg. dr. Pavel Starmšek in Malgaj. V debato so posegli gg. Gajser, župan v Rogatcu, Perkovič, župan in oblastni poslanec pri Sv. Florijanu, delegati iz Žetali in Sv. Vida. H koncu tri in pol ure trajajočega, krasnega zborovanja se je skle-

nila resolucija: 1.) Vodstvu oblastne organizacije SDS v Mariboru izrekamo vsi zborovalci soglasno zaupnico za dosedanje strankino delovanje. 2.) Voditeljema gg. Radiću in Pribičeviću pošiljamo pozdrave in popolno zaupanje. 3.) Pozdravljamo gg. poslance dr. Žerjava, dr. Kramerja, dr. Pivka, Ureka i. dr. — Sklenilo se je tudi, da se v daljših poslanskih počitnicah priredé dva ali trije večji shodi v našem okraju, na katere bomo povabili gg. dr. Pivka, Puclja in Ureka. — Občni zbor je znova pokazal, da nismo naprednjaki v šmarnskem okraju samo na papirju, temveč da se gibljemo. V občinah, kjer do sedaj še ni krajevnih organizacij, naj se te v tekočem letu ustanove, je bila želja zborovalcev.

CEZANJEVCI PRI LJUTOMERU. Tudi Cezanjevčani se moramo malo oglasiti v naši priljubljeni, na prižnicah in v spovednicah toliko preganjani «Domovini». Naj zvedo naši rojaki širom sveta, kako se imamo doma. Sedaj smo večina zaposleni pri vožnji opeke in gramoza za zgradbo novega farovža. Našemu g. župniku je menda «Domovina» trn v peti; saj vedno grmi s prižnice proti njej, češ, da tega brezverskega časopisa ne smemo čitati. Tudi kadar nese zadnje tolažilo za umirajoče, gleda v drugo stran pri taki hiši, kjer so naročniki «Domovine», ne da bi dal blagoslov. To sem se prepričal na lastne oči. Letošnji starodavni običaj florijanove zabave je šel g. župniku tako k srcu, da je rohnel kar s prižnice. Veliko že pomnimo duhovnikov, ki so bili možje na svojem mestu in ki se niso vtikali v take stvari kakor sedanji. Prosimo g. župnika, da napravi red na pokopališču, da ne bodo razbrskavale kokoši s cveticami obsajenih grobov, ter ogradi tam, kjer se dela škoda, ne pa tam, kjer je od nekdanj pot. Ura v stolpu tudi še spi zimsko spanje. Ako se v kratkem ne bo zbudila, bo treba napraviti darovanje. — O p a z o v a l e c.

SV. TOMAŽ PRI ORMOŽU. Borba poslanec KDK za pravice prečanov je našla tudi pri nas pravilno razumevanje. Odprte so se oče že velikemu številu pristašev SLS, ki so bili do sedaj velika opora svojih voditeljev in so se pri zadnjih skupščinskih volitvah dali svoje kroglice zanje, v upanju, da jim bodo ti gospodje zato, ker so se zvezali z radikali, edini mogli olajšati težka bremena. Vse obljube poslancev SLS so ostale samo obljube in ni čudno, če so volilci ogorčeni nad klerikalno politiko. Vičijo pač, da klerikalni časopisi teden za tednom pišejo o uspehih svojih poslancev, a teh uspehov nihče ne vidi. Edini uspeh, katerega «Domoljub» in «Slovenski gospodar» lahko beležita, je ta, da sta dosegla rekord blatenja svojih nasprotnikov. Prav ti izbruhi in napadi na demokrate in radičevce so zavrnili volilce od SLS. Kajti spoznali so, da so duhovnemu sistemu političnega klerikalizma potrebne laž, prevara, zavratnost, hinavščina. Politični klerikalizem nikoli ne pomišlja, da simulira narodno navdušenost, kadar mu kaže; naprednost in svobodoljubnost, kadar mu kaže; boljševisko miselnost, kadar mu kaže, in kadar mu prav hodi, tudi versko popustljivost. Stvarno je namreč politični klerikalizem zaničljiv in poganski. Naše geslo je: vztrajati v borbi ravnó ob rami z izmozganim narodom, ubogege davkoplačevalca pa pravilno poučiti, komu se ima zahvaliti za vse zlo neenakosti v državi. Borbe se ne bojimo, ker smo trdno prepričani, da hodimo po pravi poti in je le potrebno pravilno razumevanje s strani naroda o našem delu. Obračamo se z zaupanjem na narod, da nam pomore izvojevati pravice, ki nam gredo. Vedeti moraš, ubogi davkoplačevalec, da nam preti še hujske, če kmalu ne stopiš v naše vrste in nam pomoreš vreči vse okrutnike, ki slabo gospodarijo s tvojim denarjem. Naj vedo poslanci SLS, da jim nisi dal kroglice zato, da v Beogradu slepo glasujejo za radikalsko nikdar polno malho. Pomagati pa si moramo tudi sami in pričeti misliti ne le na politično, ampak tudi na duhovno organizacijo temeljev novodobne kmečke demokracije. Če bomo znali to delo izvršiti, bomo naš klerikalizem prehiteli!

POLENSAK. V noči od 14. na 15. maja je slišala Marija Lovrec tolčenje in razbijanje. Videla je nato neke nepridiprave, ki so hoteli s sekirami razbiti res lepi, lansko leto postavljeni spomenik padlim vojakom. Ko so jo zlikovci opazili, so jo odkurili brzih nog v smeri proti župnišču. Čudno je, zakaj je baš župnikovim pristašem ta spomenik tako napoti? Morda radi tega, ker je župnik zahteval odstranitev spomenika in to radi tega, ker je tik ob cesti in na cerkvenem svetu.

RIMSKE TOPLICE. »Slovenec« se v svoji 127. številki pod naslovom »Denuncijantstvo« hučuje nad zadnjo »Domovino« zato, ker je povedala javnosti nekaj resničnega, ter smatra stvar za denuncijantstvo, katero podtika indirektno nekemu gospodu. Vrh tega ometuje z nesramnimi klevetami, iz česar je sklepati, da je dopisnik sam nagnjen k denunciacijam že iz razloga, ker hoče v svojem dopisu izpodbijati eksistenco, s čimer bi se seveda SLS zadovoljila. »Slovenec« dopisnika opozarjamo, da naj ne hodi na kriva pota in naj ne podtika denuncijantstva v svojih dopisih človeku, ki mu zadeva objavljenja v »Domovini« v zadevi orlice ni bila znana in tudi z zadevo ni v nikaki zvezi. Da pa dopisu in dopisniku zadostimo, moramo na žalost zopet povedati javnosti resnico, da se največ denuncijantstva uganja s strani SLS, ter se je baš tega človeka, ki se mu podtika denuncijantstvo, pred letom dni denunciralo in preganjalo in to brez vsake podlage. Postal je žrtev klerikalne klike. Zato naj dopisnik pazi z orlico vred, da se jima ne pripeti kaj neljubega. Če pa »Domovina« kritizira stvar, ki je gotovo kritike vredna, pa ne moremo zato, prav gotovo pa je, da ima za tako kritiko razloge in to menda iz prijateljskih vrst orlice same, ker se širijo govorice, da ima baje 800 Din mesečne plače. Ne vemo še, koliko je na stvari resnice, ali reči moramo, kakor pravi pravljica, da baharija ni nikoli dobra.

SOKOLSTVO

s Zlet murskega sokolskega okrožja v Veržeju. Temelj za novo sokolsko društvo. Mursko polje je bilo včeraj 10. t. m. pozorišče lepe sokolske slavnosti. Mursko sokolsko okrožje, ki obsega Prekmurje in srez Ljutomer, je priredilo svoj običajni letni zlet v Veržeju, kjer je bil obenem položen temelj za ustanovitev nove sokolske edinice v tem starem ponosnem slovenskem narodnem in naprednem trgu. Z opoldanskim vlakom so prispeli Sokoli in Sokolici ter gostje iz Ljutomera v velikem številu. Korakali so v veliki povorki, kateri na čelu je svirala Ljutomerska mestna godba pod vodstvom g. Zacherla, za njo je šlo Sokolstvo in končno ostalo občinstvo. Pred vstopom na trška tla je goste pričakoval križevski Sokol z bratom Senčarjem na čelu, ki je spregovoril iskreno dobrodošlico. Odzdravil mu je v imenu okrožja in došlih gostov br. Baukart. Nato je cela povorka med zvoki godbe korakala na slavnostni prostor. Tekom nadaljnjih ur so neprestano prihajali novi gostje deloma peš, deloma z avtobusi in avtomobili, deloma na vozovih, kolesih in motorjih. Prikorakal je tudi precej močen oddelek narodne vojske iz Murske Sobote, ki je bil že pri svojem pohodu skozi trg predmet živahnih ovacij. Ob 3. uri popoldne se je občinstvo zgrnilo na telovadišču, kjer so možko in žensko članstvo, možki in ženski naraščaj ter možka in ženska deca v devetih točkah izvajali najrazličnejše župne in pokrajinske vaje, deloma proste, deloma na orodju. Eno točko je izpolnil nastop vojaškega oddelka (48 mož), ki je z vzorno točnostjo predvajal štiri vaje s puško, ter je bil ob svojem odhodu s telovadišča zopet predmet navdušenih ovacij. Občinstvo je prisrčno aklamiralo seveda tudi naše najmanjše Sokole, možko deco (48) in žensko deco (24), ki je v dveh točkah izvajala župne vaje, ki so pokazale, da se goji telovadba v sokolskih edinicah Murskega okrožja disciplinirano, vestno in točno ter z veseljem. Isto je pokazal s svojim predvajanjem župnih vaj možki naraščaj (24) in

ženski naraščaj (20), ki sta tudi oba bila predmet odkritega priznanja občinstva, zlasti še nastop dveh vrst naraščaja s telovadbo na drogu in s skokom čez mizo. S precejšnjo dovršenostjo so člani (40) predvajali pokrajinske vaje, članice (24) pa so s svojimi mičnimi plesnimi vajami žele zasluženo priznanje občinstva. Telovadba na orodju, na eni strani vrste članov na drogu, na drugi strani vrste naraščaja na bradlji je pokazala visoko kvalitativno izvežbanost telovadcev in moramo tu zlasti pohvalno omeniti telovadce Sokola iz Murske Sobote iz dijaških vrst. Nastop vrste starejših (12) je začetkoma vzbujal nekoliko veselosti, po izvršenih vajah s palicami, ki so bile podane nedvomno z znatno dovršenostjo, pa tudi obilo toplega in zaslužene priznanja. Tehnično vodstvo nastopa je bilo v zelo dobrih rokah. Telovadba se je vrstila brez mučnih pavz, skladnost telovadbe z godbo je bila, s par malimi izjemami, na višku. Po končanem telovadnem nastopu je murskopoljski rojak br. dr. Farkaš s kratkim, iskrenim nagovorom poudaril važnost dneva za Veržejo, to staro narodno in napredno trdnjavo. Pozval je domačine, naj skrbno čuvajo in gojijo danes zasejano seme Sokolstva, sokolsko idejo bratstva, ljubezni in svobode. Želi, naj bi iz tega semena čimpreje vzklila nova sokolska edinica. Na njegov poziv je občinstvo navdušeno vzklikalo kralju kot vrhovnemu pokrovitelju Sokolstva. Ko je za tem vzkliki izza grmiča poleg slavnostnega prostora neki klerikalec zaklical: Živio Kristus kralj!, se je občinstvo tej neukusnosti klerikalnega zapeljancja samo od srca smejalo. Na slavnostnem prostoru se je razvila prijetna sokolska zabava. V Veržeju, od koder zahaja že danes 16 telovadcev v Križevce, se bo v doglednem času ustanovila nova sokolska edinica.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

NAŠIM SADJARJEM.

Kadar imamo sadno letino, se redno dogaja, da nam gre veliko sadja v izgubo, bodisi da ga za kupčijo premalo pripravimo, ali pa, da ga pregodaj oddamo. To izkušnjo doživljamo redno, ne da bi proti temu kaj ukrenili. Po drugih sadnih deželah so bolj previdni in preudarni, zato imajo tudi boljše uspehe pri sadni kupčiji in dosledno tudi v sadjarstvu.

Največ krivde na dosedanjih naših neuspehih tiči v pomanjkanju vzajemnega in skupnega dela med sadjarji, v naši nezaupnosti in starokopitnosti. Dokler si kot mali posestniki ne bomo podali roke k složenemu delu, toliko časa ni misliti, da bi v sadjarstvu kaj več dosegli, ne glede sadne kupčije niti glede večjega napredka.

Po velikih mestih se je do zadnjega dobilo lepa jabolka, odbrana po sortah in po debelosti. To bi nam moralo oči odpreti! Vso zimo in vso pomlad so bili naprodaj. Ali bi se ne dalo tudi z našim sadjem kaj takega doseči?

Če hočemo z našim lepim sadjem v svet, je treba da posnemamo take dežele, ki so v sadni trgovini pred nami in da se v ta namen tudi pri nas pristo organiziramo. Prvo, kar je potrebno pri nas, je to, da ne prodajamo ne odbrane mešanice različnih sort, ampak da prodajamo namizna jabolka po sortah. Vsako sorto za se! In še več! Vsako sorto je treba prebrati (sortirati) in prodajati po debelosti. Veliko več bomo na ta način dosegli. Namesto nas opravljajo to delo danes prekupci in trgovci in kujejo iz tega kapital, ki bi ga ob večji brigi in skrbnosti lahko mi sami spravili. Kot mali posestniki moramo vse storiti, da nam sadno drevje več vrže!

V tem pogledu imajo danes naše sadjarske podružnice hvaležno nalogo, da organizirajo potrebno delo med svojimi člani, ki naj gre poglavito za tem, da se sadje zbira po sortah, da se sortira po debelosti in skupno oddaja trgovcem.

Za vsak podružnični okoliš je treba izvedeti, koliko ene in druge sorte sadja bi se lahko dobilo naprodaj. S takimi podatki in s tako pripravo sadja bi se vsa kupčija lahko izdatno dvignila in lahko bi prinesla veliko lepše vspehe kakor smo jih imeli dosedaj.

Po raznih krajih bomo imeli letos dosti jabolk. Treba je, da se za to kupčijo začnemo o pravem času pripravljati in organizirati. Kakor se sliši, se bo tudi letos priredil na ljubljanskem velesejmu vzorčni sejem za jabolka in drugo sadje. Tukaj se nudi lepa prilika, da se udeležimo sejma z našimi ponudbami, da zberemo podatke o razpoložljivih količinah sadja in da nastavimo primerne cene. Današnji čas zahteva od nas, da gremo sadnim trgovcem vsestransko na roko, če hočemo dobiti ugodnejše cene za naše blago.

VARSTVO OKOPAVIN PRED SUŠO.

Naši pridelki imajo vse polno sovražnikov, tako da letina ni nikdar prav varna. Največje prizadevanje kmetovalca lahko zadene ob ovire in nezgode, ki so nepremagljive in ki kvarijo ali pa ugonobe ves pridelek in ves njegov trud. Mraz, moča, suša, toča, razne bolezni in živalski škodljivci, vse to znižuje pridelke v taki meri, da je gospodarska izguba česče neizogibna.

Med vremenskimi nezgodami je suša hud sovražnik našega poljedelstva. Proti tej uimi se je po njivah silno težko bojevati. Večidel mora kmetovalec težkim srcem gledati, kako suša uničuje ves njegov trud.

Nekaj se pa da tudi proti nastopajoči suši na njivah ukreniti, da se ji okopavine dlje časa upirajo in sicer s tem, da s talno vlažnostjo kolikor mogoče varčujemo, da se nam namreč ta vlažnost, ki je še v zemlji, po nepotrebnem ne zapravlja. To dosežemo na dva načina in sicer:

Prvič da skrbimo za to, da je njivska zemlja na svojem površju na drobno zrahljana. S tem pretergamo zvezo z nižje ležečo plastjo in prekinemo tisto lasovitost, s pomočjo katere se vzdiguje voda (vlažnost) od spodaj navzgor. Vse izhlapevanje vlažnosti se na ta način zadržuje. Zrahljana površna plast deluje kakor varovalna odeja proti hitrejšemu izhlapevanju zemlje in pomaga, da s zemlja tako hitro ne suši. Nujno je priporočati zaraditega, da je pri okopavinah zemlja vsak čas na svojem površju zrahljana. Zaprano in strjeno zemljo je torej po potrebi vnovič okopati.

Drugič je važno, da odstranujemo ves plevel, ki nam raste med okopavinami in s katerim se zapravlja po nepotrebnem in na škodo vsa tista voda, ki jo plevel porabi. Ta izguba na talni vlažnosti je posebno velika pri plevelu, ki nastavi dosti listja ali pa veliko listja, ki izhlapeva veliko vode. Vsa ta vlažnost, ki jo porabi tak plevel, je zavržena in zapravljena in bi nam lahko v sušnih letih veliko več zalegla, če bi prišla v prid okopavinam. S pletvijo ne zatiramo samo plevela, ampak varčujemo obenem z vlago, ki se nahaja v zemlji.

Vse te prednosti rahljanja zemlje in zatiranja plevela opazujemo najbolj na težki zemlji, ki je močno lesovita in ki ob suši močno razpoka.

Okopavine je torej po potrebi tudi večkrat okopati in opleti, da jih varujemo pred sušo, vsaj v toliko kolikor je v naši moči. To poudarjam zaraditega, ker smo pri nas, kar se obdelovanja okopavin tiče, preveč šablonski in mislimo, da je z običajnim okopavanjem, kakor smo mi pri nas vajeni, vse storjeno. To pa ni res!

Tedenski tržni pregled

ZITO. Cene pšenici in turščici so pri nas v zadnjem času za malenkost popustile, dočim je bilo razpoloženje v inozemstvu neenotno. Na ljubljanski borzi so bile 12. t. m. naslednje cene: baška pšenica, dostavljena na slovensko postajo, 397 Din 50 par do 400 Din za 100 kg; baška turščica po 337 Din 50 par do 340 Din za 100 kg; moka »0«, dostavljena v Ljubljano, 530 do 535 Din za 100 kg.

ZIVINA. Na živinskem trgu ni bistvenih sprememb. Na inozemskih tržiščih so cene prilično čvrste. V Mariboru so se na svinjskem sejmu dne 8. t. m. prodajali mladi prašički, 5 do 6 tednov stari, po 115 do 125 Din, 7 do 9 tednov stari po 175 do 225 Din, 3 do 4 mesece stari po 350 do 440 Din, 5 do 7 mesecev stari po 460 do 500 Din za komad, po živi teži pa 10 do 12 Din 50 p kilogram.

Sejmi

- 18. junija: Dokležovje.
- 21. junija: Moravče, Velike Lašče, Velika Loka, Sv. Tomaž, Gornja Lendava (samo za blago).
- 22. junija: Sevnica, Sv. Jurij ob južni železnici (okolica), Šoštanj.
- 23. junija: Skofja Loka.
- 24. junija: Bučka, Drnovo, Laško, Rovte, Mirna, Konjice, Bohinjska Bistrica (samo za blago), Ljubno, srez Gornji grad (samo za blago), Sv. Lenart v Slovenskih goricah, Murska Sobota, Guštanj, Mirna, Ceremošnjice.
- 25. junija: Št. Janž, Višnja gora, Ribnica, srez Prevalje.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo 12. t. m. v valutah:

- 1 ameriški dolar za 56 Din 20 p do 56 Din 40 p; v devizah:
- 100 avstrijskih šilingov za 798 Din 50 par do 801 Din 30 p;
- 100 italijanskih lir za 297 Din 75 par do 299 Din 75 p;
- 100 češkoslovaških kron za 168 Din 10 p do 168 Din 90 p.
- 100 nemških mark za 1357 Din do 1360 Din;
- 100 madžarskih pengov za 990 Din 65 par do 993 Din 65 par.

Konference za pospeševanje živinoreje

Na poziv ministra za kmetijstvo in vode se je te dni vršila v Beogradu konferenca za pospeševanje živinoreje, na kateri so sodelovali delegati iz vse države. Ker je živinoreja poleg poljedelstva najvažnejša gospodarska panoga v naši državi, ima konferenca velik pomen ter so isti prisostvovali številni načelniki iz ministrstva za kmetijstvo in vode z ministrom g. Stankovićem na čelu.

Izvoz živine in živinskih proizvodov iz naše države je v zadnjih letih precej nazadoval. Leta 1921. je znašal 992 milijonov Din ali 40,3% skupnega izvoza, l. 1922. 1532,9 milijona Din ali 41,6%, l. 1923. 3061,9 milijona Din ali 38%, l. 1924. 2961,9 milijona Din ali 30,9%, l. 1925. 1985,9 milijona Din ali 22,3%, l. 1926. 2090,9 milijona Din ali 26,7% in l. 1927. 2133,8 milijona Din ali 33,3%. Izvoz živine zlasti nazaduje iz Srbije in Južne Srbije.

Program konference je bil zelo obširen. Razpravljalo se je o potrebi intenziviranja in povečanja rentabilnosti naše živinoreje, dalje o konjereji, ovčarstvu in perutninarstvu.

Konferenco je otvoril kmetijski minister, ki je zagotovil, da hoče vlada z vsemi sredstvi izboljšati pleme naše domače živine. Treba je ustvariti posebne tipe živine, ki bi odgovarjali izvoznim potrebam. Po sporazumu s finančnim ministrom bo na državnem posestvu v Belju, ki bo v doglednem času prešlo v kompetenco kmetijskega ministrstva, urejena posebna postaja za vzgajanje plemenske živine in za selekcijo semen. Na tem posestvu bo tudi osnovana vzorna kmetijska šola.

Po dolgotrajni debati je konferenca ugotovila, da so vzroki nezadostne intenzivnosti in slabe rentabilnosti naše živinoreje naslednji: 1.) preprosti in nezadostni pogoji glede na prehrano in nego živine; 2.) pomanjkanje primerne in racionalne selekcije v živinoreji; 3.) slaba zaščita ži-

vine proti boleznim in 4.) pomanjkanje cenene kredita. Če bodo te ovire odstranjene, je sigurno računati, da se bo povečala rentabilnost naše živinoreje.

Obširno se je tudi razpravljalo o pospeševanju konjereje. Sistem žrebčarn je treba razširiti na zadruge, tako da bi strokovnjak žrebčarne ali njegov strokovni namestnik odredjeval žrebce za vsako zadružno kobilu. V to svrhu bi bilo treba v proračunu za 1929/30. predvideti vsoto 500.000 Din. Seleksijskim zadrugam je treba iz državnih žrebčarn dodeliti najboljše žrebce. Za prvih pet let naj se nabava teh žrebcev vrši iz državnega proračuna, za kar je treba v proračunu predvideti vsoto 1.600.000 Din (za 80 žrebcev). Take seleksijske zadruge morajo biti dostopne vsakemu konjerejcu. Treba je tudi proučiti vrednost pokrajinskih pasem zlasti glede na okretnost pod bremenom, vztrajnost na daljše distance, odpornost in enostavno prehrano. V državnih in oblastnih proračunih naj bi bile predvidene postavke za pomoč in nagrade za taka proučevanja. Današnje dejansko razdelitev države na področja različnih pasem je potrebno še nadalje držati z neznatnimi korekturami. Potrebno je prepovedati uporabo žrebcev belgijske, noriške ali druge mrzlokrvne pasme na področju toplokrvnih pasem ter zabraniti licenciranje takih žrebcev. Konferenca smatra, da je nonijska pasma najpovoljnejša za potrebe racionalne konjereje v naši državi in za potrebe vojske ter priporoča, da se ta pasma pospešuje v pokrajinah, ki so za to primerne. Ker imajo državne žrebčarne prevzeti važne posle glede organizacije seleksijskih zadrug, je potrebno, da ima vsaka taka žrebčarna prvovrstnega strokovnjaka. Za te strokovnjake je treba v proračunu zasigurati vsoto 250.000 Din. Treba je tudi skrbeti za poboljšanje južnosrbske pasne gorskega konja in za selekcijo bosanskega konja.

Konferenca je posvečala tudi veliko pažnjo vprašanju povečanja rentabilnosti naše svinjereje, ki v zadnjih letih vidno nazaduje. Na konferenci se je poudarjalo, da je bil izvoz svinj iz predvojne Srbije večji kakor je sedanj izvoz iz velike Jugoslavije. Statistični podatki dokazujejo, da naš izvoz svinj od leta 1920. do 1926. stalno nazaduje. Pootrebo nove orijentacije v svinjeriji je obširno razložil predsednik konference dr. Ljudevit Prohaska, ki je ugotovil, da moremo v inozemstvu doseči dobre cene le za mesne svinje prvovrstne kakovosti. Inozemski konzumenti iščejo predvsem prašičke angleške pasme, 7 do 8 mesecev stare. Meso teh svinj se pri pečenju ne sme skrčiti in ne sme menjati barve. Tem zahtevam najbolj odgovarja yorkshirška pasma, ki se tudi v drugih državah uveljavlja. Oplemenjenje naše pasme naj se izvrši postopoma, poleg tega pa je treba tudi obdržati domačo pasmo. Upoštevati je tudi treba, da oplemenjena angleška pasma ni primerna za vse pokrajine naše države, zlasti ne za močvirnate kraje. Posebno pažno je treba posvetiti organiziranemu pobujanju živinskih kug, zaradi katerih pogine letno živine za pol milijarde dinarjev.

Podpredsednik Udruženja izvoznikov in predsednik beogradske klavniške družbe dr. Burgarčič je opozarjal na nevarnost amerikske konkurence na žitnih tržiščih ter priporočal, da se v naši državi v večji meri pospešuje živinoreja, v kateri nam Amerika ne more v toliki meri konkurirati. Na inozemska tržišča je treba predvsem spraviti sortirano blago ter je v to svrhu treba vzgojiti enotno pasmo. Izvoz zlasti onemogočajo transportne težkoče. Vagon živih svinj potrebuje iz Beograda do Subotice 2 do 3 dni, od Subotice do Dunaja pa le 24 ur. Čeprav zastopa govornik interese mesne industrije, vendar zagovarja stališče, da je izvozu žive živine potrebno dati popolno svobodo.

Načelnik Gjurić se je pečal z nevarnostjo amerikske konkurence glede masti ter s kočljivim vprašanjem zaščite industrije v naši državi. Z obžalovanjem je ugotovil, da se že nekaj let v naši državi forsirajo tudi industrije, ki so navezane na uvoz sirovin iz inozemstva. S tem se škoduje naši agrarni produkciji, ker se onemogo-

čajo kompenzacije pri sklepanju trgovinskih pogodb. Zahteval je, naj se v naši državi daje zaščita le onim industrijskim panogam, ki imajo naravne pogoje za obstoj in ki morejo dobiti sirovine v tuzemstvu.

Kratke vesti

Izplačila v inozemstvo po poštni hranilnici. Po poštni hranilnici v Beogradu in nje podružnicah v Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu in Skoplju se lahko izvršujejo plačila v Avstrijo, Madžarsko, Češkoslovaško, Švico, Italijo, Zedinjene države Severne Amerike in Kanado. Razen v te države lahko poštna hranilnica vrši izplačila za račun svojih klijentov še v sledeče države: Belgijo, Dansko, svobodno mesto Gdansk, Nemčijo, Argentinijo, Braziljo, Veliko Britanijo, Irsko, Španijo, Francoko, Malto, Egipt, Palestino, Sirijo in Turško. Za izvrševanje nalogov za izplačilo v te države zaračunava poštna hranilnica provizijo dve pro mille, najmanj 5 Din, in efektne stroške. Za nakazila v virmanu v države, s katerimi ima poštna hranilnica neposredno zvezo, se plačuje provizija en promille. Ta izplačila in nakazila so podvržena omejitvam ministrstva financ v Beogradu. Čekovni račun si lahko otvori vsaka oseba, trgovska firma, zavod, ustanova, državno ali samoupravno oblastvo. Podrobna pojasnila daje poštna hranilnica in nje podružnica.

Dolgovi in terjatve naših državljanov na Češkoslovaškem. Češkoslovaška vlada je predlagala naši vladi, da se potom sporazuma uredi vprašanje dolgov in terjatev naših državljanov in pravnih oseb na Češkoslovaškem. V ta namen poziva na inicijativo ministrstva za trgovino in industrijo Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani vse fizične in pravne osebe na svojem področju, ki so imele pred razpadom avstro-ogrske monarhije kake dolgove ali terjatve na Češkoslovaškem, pa do danes še niso urejene, da jih najkasneje do 25. t. m. pisмено prijavijo ministrstvu za trgovino in industrijo, oddelek za notranjo trgovino, v Beogradu. Iz vložene prijave morajo biti razvidni naslednji podatki: 1.) ime in priimek upnika, odnosno dolžnika, in njegovo bivališče; 2.) ime in priimek upnika, odnosno dolžnika, na Češkoslovaškem; 3.) na kakšni podlagi je nastala terjatev ali dolg; 4.) ali se je obrestovalo in kako in 5.) koliko je terjatev ali dolg prvotno znašal, v katerem znesku še obstoja danes, z do sedaj dospelimi, a še ne plačanimi obrestimi. Interesenti se opozarjajo, da se točno odzovejo temu pozivu. Ako svojih dolgov ali terjatev ne bi prijavili v določenem roku, bi jih zdale težke posledice, ker bi se njihovi dolgovi in terjatve ne upoštevali pri sklepanju namernanega sporazuma.

DOMAČE NOVOSTI

* **Iz uredništva.** Za časa dopusta glavnega urednika g. Omladiča urejuje «Domovina» gospod Kapus.

* **Kralj na Bledu.** Po poročilih iz Beograda potuje kralj Aleksander v kratkem na Bled, kjer ostane kraljevska rodbina čez poletje. Kraljev odhod na Bled je odvisen baje od zamotanega položaja v parlamentu, tako da se utegne za nekaj dni zakesniti, če ne bo mučna napetost med opozicijo in vladno večino odstranjena.

* **Slepi peveci.** Dne 11. t. m. je priredil zbor iz zavoda slepih v Kočevju v Ljubljani lep koncert. Spored je bil zelo pester ter so se vrstili zbori s spremljevanjem klavirja, dvospovi s klavirjem, klavir dvoročno, klavir četveročno, citre. Tudi skladatelji vseh mogočih dob in narodov so bili zastopani. S skromno reklamo so nastopili v mali Filharmonični dvorani. Ganljivo jih je bilo poslušati. Znano je, da se pri slepih ostali čuti na račun vida popolneje opazili smo, da imajo res tanka ušesa, ki čisto nadpričakovano. Tudi adre je prišla zelo do izraza. Navadno, ki je dvo-

rano napolnilo, je bilo vzhičeno nad ubogimi pevci.

* Šaljivi list «Skovir». Prejeli smo: V zadnji (deseti) številki «Skovirja» je začel izhajati zanimiv roman pod naslovom «Borba za ugrabljeno nevesto», sestavljen po zapiskih mladega policijskega uradnika. Roman se pričinja s skrivnostnim ropom bogate mladenke Zore in njene tete Katarine. Zorin ženin, glavni junak Janko, je začel zasledovati neznane zločince in odkril v podstrežju velikega mračnega poslopja truplo umorjene Katarine. Če hočeš več zvedeti o skrivnostnih zločincih in o usodi Zore, si naroči ljubljanski šaljivi štirinajstdnevnik «Skovir», ki izhaja na 16 straneh in stane 15 Din za četrtletje, 30 Din za pol leta itd. (za inozemstvo četrtletno: za Francijo 10 frankov, za Nemčijo 1 in pol marke, za Zedinjene države in Kanado pol dolarja, za Holandsko 1 goldinar, za Avstrijo 2 in pol šilinga itd.) Uprava se nahaja v Rožni dolini, p. Vič. «Skovir» prinaša obilo slik s prav dobrimi smešnicami.

* Vojaški nabori za mesto Kranj so določeni od vojaškega oblastva za nabornike iz mesta Kranja ter za nekatere okoliške vasi na Vidov dan dne 28. junija ter na praznik sv. Petra in Pavla dne 29. junija. Županstvo mestne občine kranjske je vložilo na ljubljansko divizijsko komando prošnjo s predlogom, da se rekrutiranje, določeno na omenjena praznična in prosta dneva, preloži na delavnike.

* Sadjarski učni tečaj v Mariboru. S ponedeljkom se je začel na dveletni vinarski in sadjarski šoli v Mariboru drugi del učnega tečaja za sadjarske pomočnike ali oskrbovalce sadnega drevja. Prvi del je bil spomladi meseca marca, tretji in zadnji del pa bo v jeseni meseca septembra. Sedanji poletni del bo trajal do 16. t. m., jesenski pa od 24. do 29. septembra. Tečaj ima 13 obiskovalcev.

* Železniške invalide opozarjamo, da bodo prejeli rente od direktije državnih železnic, oddelek oblastna uprava humanitarnih fondov v Zagrebu. Vsi tozadevni dopisi, reklamacije in spremembe stanovanj se morajo torej pošiljati na gornji naslov. — Društvo železniških upokojenecv.

* Praznovanje v rudnikih, napovedano za četrtek, petek in soboto, je bilo preklicano. V trboveljskih revirjih se bo torej še nadalje delalo. Koliko časa, še ni gotovo. Na vsak način je to uspeh intervencije poslancev KDK. Merodajni faktorji bodo morali pač gledati na to, da bo delavstvo nekako zavarovano proti takim in podobnim primerom. Najmanj, kar more delavec zahtevati, je to, da bo vedel z gotovostjo, koliko delovnih dni ima in da računa z gotovostjo lahko z zaslužkom, s katerim mora preživljati svojo družino. S prakso, da bo delavec plačeval račun za vse nepriroke, v katere zaide TPD, je treba enkrat prenehati.

* Gozdni požar v Kneju pri Laščah. V nedeljo pred 11. uro so obiskovalci ljubljanskega Gradu opazili v smeri proti Velikim Laščam, kako je huda sapa dvigala velike oblake dima. Kakor nam poročajo, je res po neprevidnosti zgorel gozdni kompleks, dolg 100 metrov in širok 50 metrov, tik vasi Kneja.

* Velik požar v kranjski okolici. V ponedeljek okoli 5. ure popoldne so opazili na polju zaposleni domačini pri vasi Beli, kako se vali velik oblak dima iz hiše posestnika Alojzija Čimžarja, po domače Špana. Takoj nato pa so se že dvignili iz hiše ognjeni zublji. Ogenj se je zaradi močnega vetra naglo širil v severovzhodni smeri v vas. Lefete iskre in ogorki so vneli slamnate strehe. Z reševalno akcijo so takoj odločno pričeli kranjski gasilci, ki so tekom dobre četrt ure prevozili drugače dve uri dolgo pot. Velika motorna brizgalna je sijajno funkcionirala; vodni curki so s tako vidnimi uspehi krajšali pot ognjenemu elementu, da so domačini stavili vse svoje zaupanje v gasilce. Bil je ognjeni krst motorne brizgalne. Po dveh urah napore se je posrečilo ogenj omejiti. Brez nastopa kranjskih gasilcev s prvovrstnimi modernimi napravami bi padla brez dvoma vsa vas kot žrtev ognja. Gasilne akcije so se ude-

Sezite po novih srečkah

za XVI. kolo drž. razr. loterije. Načrt za to kolo je zopet predelan po vzorcu za 14. kolo. Veliki dobitki so se zopet pomnožili na prejšnje število in odpade 40 % no izplačilo na neizžrebane srečke, kar odobravajo vsi igralci.

Srečke so igralcem na razpolago v Zadrugi hranilnic r. z. z o. z v Ljubljani, Sv. Petra cesta 19, v oglasnem oddelku „Jutra“ v Prešernovi ulici šte. 4 ter v ekspozituri „Jutra“ v Šiški, Celovška cesta 56.

ležila še društva iz Preddvora, Rokrice in Predselj. Pohvalno je omeniti tudi nastop orožništva iz Preddvora. Ogenj pri posestniku Čimžarju je nastal v prostoru nad kuhinjo. V hiši sta bila samo dva majhna otroka, ki sta bila zaklenjena, ker so domači odšli na polje. V pravem času se je vlomil vrata Franc Stružnik iz Tupajč, tvegač lastno življenje, ter rešil oba otroka gotove smrti. Uničenih je devet poslopij, od teh šest stanovanjskih hiš. Vsi posestniki so zavarovani le za malenkostne vsote od sedem do deset tisoč dinarjev, le eden za 25.000 Din. Celokupno škodo cenijo nad 900.000 Din. Na skoro čudežen način so obvarovali gasilci pred ognjem lesno skladišče in žago Weissesna, ki se nahaja med upepeljenimi hišami. Pogorelci so obupani, ker so malodane prišli ob vse svoje imetje. Pogorišče je posetil sreski poglavar iz Kranja.

* Huda avtomobilska nesreča zaradi pijanosti se je dogodila v noči od nedelje na ponedeljek, ki k sreči ni zahtevala človeških žrtv, pač pa je povzročila veliko materialno škodo. Neki ljubljanski šofer je našel na večer v gostilni večjo družbo svojih znancev in se jim pridružil. Precej vinjeni so odšli s šoferjem v garažo njegovega službodajalca na Dunajski cesti. Šofer je povabil svoje štiri znance v gospodarjev avto, na kar so pričeli z veselo vožnjo po mestu, od gostilne do gostilne. Po policijski uri so se zbasali trije na zadnje sedeže v avto, neki urar pa je prisedel k šoferju spredaj. Šofer, ki je bil že dokaj vinjen kakor tudi njegovi tovariši, je takoj pognal vozilo v največji dir; drvel je s hitrostjo 70 do 80 km. Kakor pripovedujejo očividci, je avto kar metalo od roba do roba ceste. Stražnik, ki je videl nevarno vožnjo, je pričel kričati nad šoferjem in skočil za vozom, da bi si natančneje ogledal številko avta. Tisti hip pa je bila nesreča že tu. Poleg Krofove gostilne se je avto zadel s kolesi ob pločnik, na kar ga je vrglo na drugo stran ceste in zopet nazaj. Nenadoma je zaženketala na avtu prednja šipa in voz je s silovitim zaletom tresnil v vogal neke hiše. Šunek je bil tako silovit, da je odletel velik kos zida, avto pa se je stisnil skoro kakor harmonika. Šofer je samo bolestno jeknil, enako tudi poleg njega sedeči urar, dočim so ostali trije odleteli v loku iz voza na kamenita tla. Na krik vseh so takoj prihiteli k avtomobilu razni opazovalci, ki so skušali izvleči prednja dva ponesrečenca iz popolnoma razbitega avtomobila. Obenem je bila obveščena o nesreči tudi rešilna postaja in je takoj prišel na mesto rešilni avto. Ta je odpeljal šoferja in urarja v bolnico. Šofer ima hude poškodbe na prsih. Na nekaterih mestih se mu je udrl prsni koš, močno je poškodovan tudi na obrazu. Njegov tovariš urar ima nalomljeno kost na kolenu in več poškodb po ostalem životu. Oba sta bruhala kri. Njunim tovarišem, ki so sedeli na avtomobilu zadaj, se ni pripetilo nič posebnega, le eden si je pri padcu izbil zob. Razbiti avto je ležal na cesti do desetih dopoldne, na kar so ga odpeljali s tovornim avtomobilom v Gorčevo delavnico v Vegovi ulici. Po mnenju strokovnjakov pa voza sploh ni mogoče več popraviti in tako trpi gospodar nad 60.000 Din škode.

* Težka avtomobilska nesreča v Obrežu pri Središču. Pretekli teden je zgorel veliki tovorni avtomobil mesarja Nikole Marjaša iz Dolnje Dobrave, ki je vozil živa teleta v Maribor. Pri močnem sunku se je prevrnil sodček bencina. Bencin se je užgal in ves avto je bil naenkrat v plamenu in v trenutku zgorel popolnoma. Nekaj telet je zgorelo, ostala so bila opečena in so jih morali v Središču zaklati. Šofer in spremljevalec avta

sta dobila težke opekline. Avto, od katerega je ostalo samo železno ogrodje, ni bil zavarovan in znaša škoda do 100.000 Din.

* Vremenska katastrofa v Prekmurju. V torek 5. junija popoldne se je kar naenkrat stemnilo nebo nad Prekmurjem. Strašen vihar je pričel podirati drevje, nato pa je pričela padati kakor ležniki debela toča, ki je v kakih 25 občinah naravnost zmlela vse rastline na polju. Posebno so trpele občine Cankova, Skakovci, Pužovci, Lemerje, Brezovci, Gorica in Prodanovci, kjer prebivalstvo ne bo pridelalo žita niti za seme. Ljudje so obupani, ker je sedaj vzela toča, kar so jim še pustile pomladanske poplave. Vse neurje je trajalo komaj kake četrt ure.

* Žalostna smrt bivšega posestnika na brežiškem pokopališču. V petek dopoldne je prišel v Brežice Jože Bartole, bivši posestnik v Blatnem pri Globokem. Nekako zamišljen je hodil od gostilne do gostilne in popival. Ko so prišle popoldne na pokopališče neke ženske, so videle ležati Bartoleta na tleh ob grobu. Ker so mislile, da je tujec pijan, se niso brigale niti za njegovo mledovanje, naj mu prinese vodo. Proti večeru pa je našla družba moških Bartoleta ležati mrtvega blizu čebra, kjer imajo vodo za prilivanje cvetja, v bližini na nekem križu pa nalepljen, s svinčnikom popisan listič in pa prazno stekleničico. Bilo jim je takoj jasno, da se je Bartole zastrupil. Bartole, ki je moral trpeti silovite muke, se je gotovo sam splazil naprej in skušal doseči čeber. Na listku, ki ga je Bartole napisal neposredno pred samomorom ter ga pritrdil na nagrobni spomenik svojega brata, pojasnjuje, da je mladi, komaj 34letni mož obupal zaradi nesreče v zakonu. Bartole je bil svoj čas zelo imovit posestnik v Blatnem pri Globokem, pa je pozneje posestvo prodal in se naselil v Zagrebu, kjer je imel manjšo trgovino. Truplo obupanca je bilo po komisijskem ogledu spravljeno v mrtvašnico in bilo pokopano na brežiškem pokopališču.

* Žalostna smrt dečka. V nedeljo popoldne so se igrali in podili otroci v bližini opekarne, nahajajoče se ob cesti, ki vodi od Sv. Duha proti Stari Loki. Skakali so med jamami, kjer so kopali ilovico za opekarno in so sedaj napolnjene z vodo. Kar je osemletnemu Jošku Trilleju spodrsnilo in padel je v tako jamo. Ostali otroci se niso brigali za nesrečnika. Šele kasneje je eden izmed otrok povedal, da je Jožek padel v jamo. Bilo pa je že prepozno in so dečka mrtvega potegnili iz jame.

* Vaški pretepači. Mnogi siroveži na deželi še dandanes mislijo, da je pretepanje in klanje z nožem nekaj junaškega. Na ta račun se napijejo, da so potem bolj pogumni in da nič ne pomislijo na posledice. Ko so pa zločin izvršili, pa beže figovsko in se skrivajo, kakor plahi zajci. Ta primer se je zgodil v nedeljo v Gabrovki pri Sv. Križu, kjer je neki pobalin, kovač iz Čateža, prerezal žile drugemu pretepaču Alojziju Roju, katerega so prepeljali v ljubljansko deželno bolnico, kjer bo težko okrevati. Kakor že navadno, so tudi tokrat vsi pretepači in junaki noža pobegnili. Upamo pa, da jih kmalu doseže roka pravice in pošteno z njimi obračuna.

* Dražba voženj gramoza za okrajne ceste v ptujskem okraju se bo vršila v četrtek dne 14. junija 1928. ob devetih na okrajnem zastopu v Ptuj. Vsak dražitelj mora položiti 10 % kaviče. Dražbalo se bo ustno, sprejemajo pa se tudi pismene ponudbe pred začetkom dražbe. Dražbeni pogoji so vsakemu na vpogled na okrajnem zastopu med uradnimi urami.

* Vsem našim prijateljem priporočamo v nakup srečke loterije Zveze obrtnih zadrug v Ljub-

ljani. Cena srečki je 3 Din. Zrebanje se bo vršilo 28. junija. Dobitki so jako dragoceni. Glavni dobitki so: avto, konj z opremo in vozom, moško ali žensko kolo, šivalni stroj, en vagon premoga, zlata žepna ura, dinamo-stroj, radio-aparat, 100 m platna, ena vreča moke in mnogo drugih. Vseh dobitkov je 1010. Srečke se naročajo pri Zvezi obrtnih zadrug v Ljubljani, Beethovnova ulica 10, pritličje, levo.

* **Pijanec napadel s sekuro.** Na Telovo proti večeru si je neki pijani pobalin, Matija Dolenc iz Gornjih Bitenj pri Kranju, utepel v glavo, da mora videti kri. Hotel je udreti v hlev sosedu Hafnerja in v svoji pijani nadutosti pobiti vola, kar mu je pa preprečil Hafnerjev sin. Ko je podivjanec uvidel, da ne more do vola, je s tesarsko sekuro napadel Hafnerjevega sina. Zadel ga je v gornjo desno ramo in mu zasekal tri globoke zevajoče rane ter manjšo nad dlanjo. Dvakrat pa je zamahnil v smeri prsnega koša ter mu k sreči prerezal samo suknjič, ker se mu je Hafner umaknil. Hafnerja je seveda takoj oblika kri in se je zgrudil polnezavesten. Prepeljali so ga z vozom v Kranj, kjer mu je nudil zdravnik gosp. dr. Bežek prvo pomoč, na kar so ga prepeljali z rešilnim avtom kranjskega gasilnega društva v ljubljansko bolnico. Rane so zelo nevarne, saj mu je napadalec skoro odsekal roko. Posiroveli junak, ki je po strašnem dejanju figarsko pobegnil, je bil ponoči aretiran. Tudi on je imel majhne poškodbe na roki. Po zdravniškem ogledu so ga oddali v zapore kranjskega okrajnega sodišča.

* **Kaplar ustrelil pijanega infanterista.** V gostilni »Dobropolje« v Beogradu so popivali trije infanteristi: Molnar, Juhač in Rakotica. Pri sosednji mizi je sedelo več kaplarjev, ki so se prav dobro zabavali. Infanteristi so bili že vsi precej vinjeni. Ko je stopil v gostilno neki častnik, so mu kaplari izkazali predpisano čast, omenjeni trije infanteristi pa so mirno sedeli za mizo in pili dalje. Častnik je pozval kaplarje, naj opozore infanteriste na njihovo dolžnost, kar so kaplarji tudi storili. Infanteristi pa se niso hoteli pokoriti, zaradi česar so kaplarji pozvali patroljo, da bi odvedla infanteriste v vojašnico. Ker pa patrolje le ni bilo, so kaplarji vzeli v bližnji vojašnici puške in se vrnili v gostilno kot patrolja. Pozvali so infanteriste, da se podajo z njimi v vojašnico. Nastal je hud prepir. Posebno uporno se je obnašal infanterist Molnar, kljub temu, da so mu grozili z bajonetom in s puškinim kopitom. Pobegnil je končno na dvorišče, a za njim je pohitel kaplar Radomir Ivanović, ki je oddal po svarilnem klicu, naj Molnar obstane, dva strela. Molnar se je zgrudil mrtev. Ivanović pa je zatem stekel v vojašnico in dal v puško dva naboja, ki sta mu manjkala, hoteč s tem utajiti svoj čin. Na poizvedbe očitvecev pa je bil še isti večer aretiran in se zdaj nahaja v preiskovalnem zaporu beogradskega vojnega sodišča.

* **Velik požar v Prepolah na Dravskem polju.** Zadnja vroča in zelo vetrovna nedelja je bila za težko preizkušene Prepole, kjer je že pred kratkim divjal silen požar, usodepolna. Okrog štirih popoldne je začelo iz neznanega vzroka goreti pri posestniku Šibili. Zaradi silnega vetra ni bilo videti skoro nobenega dima. Ogenj se je s silovito naglico razširil od Šibilijevih poslopij, ki so bili zaradi močnega vetra in pekoče vročine takoj v plamenu, na posestvo sosedu Zunkoviča in je nazadnje objel še gosposki poslopje posestnika Peska. V razmeroma kratkem času je zgorelo skupno deset poslopij. Vsi trije imenovani posestniki so prišli malone ob vse svoje imetje. Zavarovani so bili za malenkost. Na kraj nesreče so sicer takoj prihitela okoliška gasilna društva, in sicer iz Šentjanža na Dravskem polju kot prvo, potem iz Hotinje vasi s konjsko vprego, iz Račjega pa z avtomobilom. Gasilci pa so stali na kraju nesreče brez vode. Segli so po edini tekočini, po gnojnici, ki pa je zaradi amonijaka, ki ga vsebuje, požar še pospešila namesto omejila. Velikanska škoda še ni precenjena, vzrok nesreče pa tudi ni znan. Vendar se splošno sumi, da je požar podtaknila zločinska roka. To sumnjo potrjuje okolnost, da še ni dolgo tega, odkar je divjal v Prepolah katastrofalen požar, ki je upepelil več dobrih kmetij.

„Radion“
pere sam
in
beli kot solnce!

67

* **Pismo iz Francije.** Pišejo nam: Tudi tukajšnji rojaki iz Merchina se oglašamo enkrat v »Domovini«, ki jo zelo radi čitamo. Imamo se dobro, ali najrajši bi bili v svoji domovini pri svojcih. Zalbog so razmere pri nas zelo slabe. Posebno še za uboge dalevce, ki še črnega kruha nimajo zadosti. Vsi bi bili lahko doma, saj je dosti dela in kruha, samo ne privoščijo ga ne, in tako se moramo potikati po tujini kakor ptički brez gnezda. Pristrčno pozdravljamo vse rojake in jim želimo obilo sreče: Jožef in Tončka Dolinar, Franc Pražnikar, Anton Krošl, Martin Gaberšek — vsi iz Griž, Franc Puc, Matija Slabič, Franc Dolinar.

* **«Kaj vse ljubezen stri.»** V Mitrovici se je ustrelila 17letna hčerka bogatega posestnika Milovančeva. Pri mladenki so našli poslovlina pisma, iz katerih je razvidno, da se je ustrelila zaradi nesrečne ljubezni. Bila je zaljubljena v nekega mladeniča, o katerem niso hoteli njeni starši nič slišati. Samomor je izvršila na vrtu, sedeč na travi.

* **Pri neenakem krvnem toku, boleznih srea,** naduhi, razdražljivosti živcev, migreni, slabem spanju Vam povzroča raba prirodne grenčice »Franz Josef« redno telesno odvajanje, zmanjša se veliki krvni pritisk in poveča odpornost. Najznamenitejši zdravniki tega stoletja so z velikim uspehom porabljali vodo »Franz Josef«. Dobi se v vseh drogerijah, lekarnah in specerijskih trgovinah.

* **Iz življenja ameriških Slovencev.** V kraju Mascoutah, država Illinois, se je obeil Janez Grčar. Pokojnik je bil star 47 let. Kaj ga je gnalo v smrt, ni znano, zdi se pa, da je bila neozdravljiva bolezen pravi vzrok samomora. — V Shelbyganu je umrl v najlepši moški dobi, v starosti 42 let Janez Petek. Podlegel je pljučnici. Pokojnik je bil rojen v Lučah na Štajerskem. Zapustil je ženo in dva otroke. — V Walsenburg, država Colorado je umrl v tamošnji bolnici Janez Likovič. Zapustil je ženo in več nepreskrbljenih otrok. — V Pittsburgu je umrl Rudolf Krece. — Težka nesreča je zadela Josipa Rapuša iz Oaklanda. Njegov 15letni sin, ki se je učil plavanja, je pri kopanju utonil. Njegova dva prijatelja sta ga sicer skušala rešiti, toda rešitev je bila nemogoča. — V Waukeganu je dne 17. maja umrl Anton Dolenc, doma iz Polhovega gradca. Podlegel je pljučnici. V Waukeganu, kjer je bival 25 let, je zapustil ženo in štiri otroke. — Dne 8. maja je v Lorainu, država Ohio, umrla po izredno dolgi in mučni bo-

lezni Marija Bombačeva, doma z Iga pri Ljubljani. — V kraju Jeny Lind je v starosti 65 let preminul Anton Stremec. Pokojnik je bil rojen v Doberniču na Dolenjskem. V Ameriko je prišel pred 33 leti. Zapustil je ženo, pet sinov in dve hčerki. — V Chicagu je umrl Jožef Golenko.

* **Izseljeniški komisariat v Zagrebu** objavlja Intervencija v predmetu zapuščin, zavarovanj, odškodnin, nastalih v prekomorskih državah v korist našim izseljencem in njih družinam, spadajo po točki 6. § 4. pravilnika o izvrševanju zakona o izseljevanju, objavljenega v Uradnem listu za Slovenijo z dne 23. avgusta 1923., št. 279/78, v delokrog izseljeniškega komisarijata kraljevine SHS v Zagrebu. Za interesirane stranke je najbolje, da se za izterjavanje takih zapuščin, zavarovalnin in odškodnin obračajo na izseljeniški komisariat v Zagrebu, Kamenita ulica 15/I., ki je poklican, prevzeti brez posebnih stroškov zaščito njih privatnopravnih interesov.

* **Strašne nevihte v Slavoniji.** V petek so se zbrali nad Osijekom in okolico, pa tudi nad vso Slavonijo, temni oblaki. Pričelo je deževati in kmalu tudi grmeti, na kar se je vsula toča in padala kakih 20 minut. V Osijeku še ne pomnijo tako debele toče. Napravila je ogromno škodo. Iz vseh krajev Slavonije in Srema poročajo o silni nevihti. Najbolj je trpel požeški srez, kjer je toča uničila vso žetev. Manjšo škodo je toča naredila v Djakovem, Vukovaru in Osijeku, čeprav je škoda tudi v teh krajih občutna. Oblastni odbor je naročil več vagonov koruze, da jo porazdeli med seljake, ki jim je bila žetev uničena. V Vinkovcih in okolici je toča uničila nad polovico žetve. Nevihta je bila tako strašna, da je prevrnila na progi Novega Dalja in Bršadina 20 vagonov na odprti progi. Vso noč je bil promet oviran. Progo je očistevalo 50 delavcev. Brzovlak iz Subotice je prišel z veliko zamudo po vicinalni progi v Vinkovce, tovorni vlaki so pa dospeli šele naslednji dan. V Novem Selu pri Vinkovcih je strela udarila v neko hišo, ki je pogorela do tal. V hiši k sreči ni bilo nikogar.

* **Drzen rop v litijski okolici** se je dogodil pretečeno soboto na prometni cesti ob enajstih popoldne. Napadalec je 17letni zlatar Mirko Koren, doma iz Gaberja pri Celju, ki pa je bil nazadnje uslužben v Trbovljah in je potem odšel v Ljubljano. Dogodek je silno značilen za podivjanost današnje mladine, ki se pri svojem poželjenju po denarju ne straši skrajnih sredstev. Ferdinand

Mamilović, posestnikov sin iz Leskovce pri Javorju, je vozil zadnje čase lesnemu trgovcu gosp. Vojku Šribarju iz Litije kosanjev les. V soboto je prejel mladi Ferdinand izplačano kupnino za les in prevoznino. G. Šribar in Mamilović sta delala račun v Andičevi gostilni, kjer je bil ta čas samo en gost. Ko je prejel Mamilović denar, se je okrog pol enajstih napotil s praznim vozom domov. Kmalu za njim je odšel tudi nepoznani gost. Ko je Mamilović privozil že izven Šmartna, se mu je pridružil med potjo mladenič iz gostilne. Prešla sta v živahen razgovor. Ko sta privozila ven na samoto, je skočil neznanec nad voznika, ga podrl ter ga krepko stisnil za grlo, da fantič ni mogel do glasu. Nato je zakričal nanj: «Denar ali smrt!» Ves zbežan in prestrašen je Mamilović segel v žep ter izročil roparju očetovo listnico. Ko je imel Koren plen v rokah, se je obrnil in v hitrem begu skušal priti nazaj v Šmartno. Mamilović se je ojuščil in tekel za roparjem. Med zasledovanjem je dobil na polju znanca, ki so mu hiteli na pomoč. Koren jo je ubral kar po bližnjici proti Šmartnu, čez njive in travnike. Pa ni mogel več ubežati svojim zasledovalcem. Eden ga je prehitel na kolesu in ga zadržal toliko časa, da sta prišla na pomoč še ostala dva. Korena, ki se je obupno branil, so vrgli na tla, na kar so ga krepko povezali in odgnali na litijsko orožniško postajo. Tam so mu odvzeli Mamilovičevo denarnico in ga začeli zasliševati. Na vprašanje orožnikov, zakaj se je podal na rop, je odgovoril mladenič: «Zato, ker nisem imel nič denarja.» Mladega pokvarjenca so oddali v litijske zapore, kjer čaka svoje nadaljnje sodbe. Značilno za mladega nepridiprava je, da se je klatil že od prejšnjega dne po Litiji. Pravil je, da se je pripeljal iz Ljubljane, a samo do Kresnic, ker mu je zmanjkalo denarja za nadaljevanje vožnje. Mladenič je bil tudi v gostilni pri mostu. Ker pa ni imel denarja, da bi poravnal ceho, je izročil natakariči srebrn svinčnik. Sploh so opazili, da je bil mladi popotnik precej založen s srebrnino in zlatnino in je plačeval kar z zlatimi predmeti, prstani in verižicami, katere je gotovo ukradel. Mladega nepridiprava bodo prepeljali tekom prihodnjih dni v zapore ljubljanskega sodišča.

* **Star pohotnež.** Na Selski cesti v Zagrebu je služila pri neki družini Slavica Skalicki iz Desniča. Seznanila se je z nekim vdovcem, upokojenec državnih železnic. Ta jo je takoj vzljubil in jo hotel vzeti za ženo. Namesto v cerkev je pa starac peljal dekle v svoje stanovanje, in ko je za seboj zaklenil vrata, je dekle spoznalo, kaj namerava stari pohotnež. Dekle je skušalo pobegniti in se mu je izmikalo. Ker so bila vrata zaklenjena, je dekle skočilo skozi okno na ulico in si zlomilo nogo. Odpeljali so jo v bolnico, starca pa so zaprli.

* **Zaradi odpravljanja ploda** sta se zagovarjali pri zagrebškem sodišču Vekoslava Kolar, stara 52 let, in Pavlina Erlak, stara 42 let, obe iz Krškega. Kolarjeva se je morala zaradi sličnega pregreška že zagovarjati pred sodniki. Erlakova je vedela, da je neka Terezija Grdančeva, tudi iz Krškega, v blagoslovljenem stanju. Odvedla jo je h Kolarjevi, da bi ji odpravila plod. Kolarjeva se je res lotila nevarnega posla in Grdančeva je nekaj dni pozneje umrla v bolnici v Brezicah na zastrupljeno krvi. Obe sta bili obsojeni na večmesečno ječo.

* **Vihar odkril mrliča na polju.** Strašen orkan v zvezi s točo, ki je uničil v kakih 28 občinah v Prekmurju vse sadno drevje in skoro vse poljske pridelke, je odkril mrliča na polju, ki je ležal, skrit v žitu, že dober mesec dni. Sprva so ljudje, ki so našli mrtveca, mislili, da gre za zločin, ker je bil mož ustreljen od zadaj. Toda preiskava je dognala, da gre za povsem nekaj drugega. Že dalje časa je tega, odkar so obmejni finančni stražniki zasledili dobro organizirano tihotapsko družbo, ki se je bavila predvsem s tihotapstvom saharina iz Avstrije v našo državo. Ko se je obmejnim organom posrečilo približno dognati, po katerih potih prenaša omenjena družba tihotapsko blago, so jo pred mesecem dni počakali v temni noči v zasedi pri mlinu Karla Dündeka iz

Skakovcev. Okrog polnoči je previdno stopila iz teme četvorica težko obloženih tihotapcev, ki so na klice obmejne straže pričeli bežati. Ker se tudi na ponovni poziv in grožnjo straže, da bo streljala, niso ustavili, so pričeli padati v temi ostri streli. Krik ranjenca je razodel stražnikom, da je ena krogla pogodila. Toda kljub napornemu iskanju niso v vsej bližnji okolici nikogar mogli najti. Sedaj šele so spoznali v mrliču tihotapca Ludovika Novaka iz Kuštanovcev, ki so ga finančni stražniki takrat ustrelili in je plačal svojo drznost in hrepenenje po lahkem zaslužku s svojim življenjem. V petek se je podala na lice mesta sodna komisija iz Murske Sobotice. Najbrž se bo dalo sedaj tudi dognati, kateri tihotapci so bili usodno noč v družbi z Novakom. Žal, da taki nesrečni primeri prav nič ne pripomorejo, da bi ljudje opustili nevarni posel tihotapljenja. V svojem pravem naziranju ne smatrajo tihotapstva za zločin. In tako beležimo na meji podobne dogodke leto za letom.

* **Priporočljiv jetničar.** Na zagrebškem redarstvu se je javil jetničar Anton Magdič iz Ogulina in izpovedal, da je zjutraj pripeljal iz Ogulina v Zagreb služkinjo Pavlo Dragičevićo, da bi jo oddal v žensko kaznilnico, kjer bi morala odsedeti dve leti težke ječe. Ko je jetničar peljal služkinjo po Frankopanski cesti, ga je prosila, naj ji dovoli stopiti v gostilno. Jetničar ji je to dovolil. V gostilni ga je služkinja še prosila, naj jo pusti na stranišče. Tudi to ji je jetničar dovolil. Prebrisana služkinja se pa ni več vrnila. Pobegnila je, toda policija jo je še isti dan prišla. Pri zaslišanju je dekle izpovedalo, da je pobegnilo, ker je jetničar z njo grdo ravnal. Ko je bila prosta, si je takoj poiskala službo. Dobila jo je pri neki gospodinjni na Moravski cesti. Prvi dan ji je gospodinja zapala 1500 Din, da jih nese hišnemu gospodarju za najemnino. Služkinja Pavla je seveda s tem denarjem pobegnila k svojemu zancu Klinčku, s katerim je popivala ves dan, dokler je ni policija prišla v neki gostilni. Pavlo in Klinčka je policija izročila sodišču.

* **Aretacija zloglasnega vojnega ubežnika.** Orožniki v Domžalah so aretirali vojnega ubežnika Josipa Bečana iz Preske pri Medvodah. Bečan je začetkom aprila t. l. pobegnil od svoje vojne edinice v Pirotu. Kot obče znan nevaren tat se je potikal ves čas po Ljubljani, Gorenjskem in Dolenjskem. Koncem aprila je ukradel nekemu pekovskemu vajencu v Lescah kolo kar na cesti, ko je vajenec tam počival. Na vesti pa mora Bečan vsekakor imeti še več tatvin koles in vlomov. Oddali so ga v zapore okrajnega sodišča v Kamniku, po prestani kazni pa pride zaradi dezertacije še pred vojno sodišče. Domžalski orožniki so storili dober plen, da so fanta še pravočasno prijeli, ker bi drugače gotovo še naprej izvrševal vlome in kradel kolesa, kar izvršuje že od svojega dvanajstega leta.

* **Zapeljivec mladine.** V zadnjem času je bilo v Mariboru izvršenih že precej goljufij od mladine, ki še ni niti šoli odrasla. Tako se je nedavno pri nekem gostilničarju zgledal deček, češ, da ga je poslal neki oddajalec mleka in sira, naj mu izplača na račun 1000 Din. Podobna sleparija se je nekaj dni pozneje izvršila pri nekem obrtniku. Sledilo je več podobnih več ali manj posrečenih poizkusov. Dečke, ki so jih ob takih prilikah ujeli, so izpustili, ker se je dognalo, da so bili zapeljani in izkoriščani od neke organizirane sleparske družbe. Zdaj so pri Sv. Miklavžu aretirali nekega J. M., ki spada najbrž med voditelje teh sleparij.

* **Celjska porota.** V ponedeljek 11. t. m. se je v Celju pričelo porotno zasedanje. Prvi se je popoldne zagovarjal zaradi hudodelstva uboja 24letni samski dninar v Bukovju. Ponoči 26. februarja t. l. je ubil posestnika Martina Ureka s tem, da ga je tolkel z železom kovano palico po glavi in mu s tem prizadejal take poškodbe, da je Urek drugi dan umrl. Zakaj je dejanje izvršil, ni jasno. Razvideti pa je bilo, da je dotični večer imel Radovanovič namen se pretepati. Zagovarjal se je s silobranom. Porotniki pa mu niso verjeli in so potrdili vprašanje uboja, silobran pa zanikali. Radovanovič je bil obsojen na tri leta težke ječe.

Drugi se je popoldne zagovarjal 25letni delavec na Vrenski gorci Franc Kostajnshek tudi zaradi hudodelstva uboja. Zvečer dne 10. aprila 1928 je v nekem fantovskem prepiru z vinjekom pobil na tla Franca Klička in mu prizadejal take poškodbe, da je še tekom noči umrl. Franc Kostajnshek je bil zaradi uboja obsojen na tri in pol leta težke ječe.

* **Strašen zločin.** Neverjetno je, kako strašno je pokvarjena mladina. Tako poročajo iz Novega Sada o umoru, ki je bil izvršen v bližnji vasi Loke. Petnajstletna Štefa Paputa je umorila desetletno Perco Mičimovo. Štefa je delala pri Percinem očetu in je bila odpuščena iz službe, ker je bila lena in neporabna. Štefa je zato sklenila, da se osveti. Izvabila je desetletno Perco na travnik, kjer je skopala veliko jamo. Malo Perco je privezala na velik kol v jami in tolkla po njeni glavi z debelim kamenom tako dolgo, dokler se ni nesrečni otrok zgrudil mrtev na tla. Potem je zakopala jamo. Strašen umor je odkril neki pastir, ki je v bližini pasel in je čul otrokove obupne klice na pomoč. Orožniki so mlado morilko takoj izsledili in izročili sodišču.

Zdravljenje

artritskih in živčnih bolezni.

Okrepitev sile, ki je klonila radi fizične, umske ali moralne preutrujenosti (pri moških, ženskah in otrokih).

Znanstveno so dokazali znameniti učenjaki, kot Broun-Sekar, Karno, Guaze in drugi, da so predčasna onemoglost človeškega organizma in nato brzo propadanost, ovenelost, starost pa tudi smrt posledice utrujenosti, bolečin in nerazvitega življenjskih žlez tega organizma, ki ga ne nasičajo v potrebni meri z energijo tvornimi fermenti sile, energije in mladosti. Zaradi tega se zaustavlja krvni obtok in prememba materije, zastruplja se kri s strupi narušene izmene (sečne kisline, uratov itd.). Na srečo so isti učenjaki dokazali, da po nasičenju organizma s fiziološkim ekstraktom (kot je «Kalefluid» D. Kaleničenka) iz življenjskih žlez neke živali se zopet vrača delovna sposobnost, zdravje in mladeniška sila. Zato tudi uporablja «Kalefluid» medicinski zbor vsega sveta pri milijonih bolnikov kot močno, okrepujoče in moč vračajoče sredstvo za časa bolezni in po njej, a posebno v naslednjih primerih: ako slabo delujejo sekretorne žleze, pri fizični in živčni utrujenosti, starostni oslabelosti, težki malokrvnosti, ker «Kalefluid» ojačuje in pomlaja vse elemente organizma, vračajoč mu zdravje in moč. «Kalefluid» čisti kri strupov narušene izmene, odstrani fizično, umsko in moralno preutrujenost, pospeši krvni obtok in izmenno snovi, razkroji in ukine sečno kislino, urate in druge strupe, ki povzročajo bolezni. «Kalefluid» draži apetit, krepi tudi normalno funkcioniranje srca, krvnih sokov, ledvic, jeter in organov za prebavo ter dihanje. «Kalefluid» povečava delovanje mozga, ki ustvarja rdeča krvna telesa in s tem obnavlja kri ter povečuje delovno sposobnost in periodo aktivnega življenja.

Vobče je «Kalefluid» potreben vsem onim, katerih organizem je nagnjen k boleznim, kajti zahteva stalni povratek sile, porabljene po ne. raste-niji, nevalgiji in boleznim srca, krvnih sokov, artritskim in revmatičnim boleznim.

Po kurzu zdravljenja s «Kalefluidom» prenehajo same od sebe: utrujenost, nervoznost, nesposobnost za delo, bolečine, živčno razburjenje in potrtost, ki so posledica življenjskih ekscesov telesa in duha, trpkih spominov in tuge. Prejšnji bolnik postane zopet zdrav, sposoben za delo in uživa vse radosti življenja mladih let.

Gg. zdravnikom pošiljamo «Kalefluid» zaradi poskušnje gratis in franko.

Detajlna literatura «Pomlajevanje in zdravljenje organizma» z medicinskih vidikov se dobiva brezplačno in franko.

«Kalefluid» je odlikovan s 5 Grand prix in 5 velikimi zlatimi kolajnami.

Važna opomba. Tajnost pridobivanja iz življenjskih žlez visoko zdravilnih fermentov je znana samo D. Kaleničenku. Zaradi tega se varujte vseh cenjenih, a včasih za zdravje celo škodljivih ponaredb in zahtevajte samo naturalni «Kalefluid» D. Kaleničenka.

«KALEFLUID» se dobi v lekarnah vseh držav. Za pojasnila se je obrniti na naslov: V Franciji: «Société Kalefluid D. Kaleničenka, Nevilla s-Seine pres Paris 7, rue de L'Quest; v Angliji: London S. V. 7, 65 Harrington Hardens, General Agency of Kalefluid; v Nemčiji: W. Andrejew, Berlin, Charlottenburg, Niebuhrstr. 75; v Jugoslaviji: Beograd, Bitoljska ulica 5, Miloš Marković.

K o s p i t e

Vam ni treba imeti nikakih skrbi za perilo, ker

ŽENSKA HVALA

raztaplja nesnago tako, da drugo jutro trebate perilo samo malo kuhati v rastopini, za katero vzamete

Schichtovo
Terpenin milo

ŽENSKI VESTNIK

Stročji fižol z mesom. Pol kile govejega mesa zreži na zrezke, jih stolci in osoli. Pol kile stročjega fižola zreži na en centimeter dolge in poševne kosce. V kozo deni žlico masti, na masti zarumeni malo čebule in deni zrezke mesa na mast. Potresi jih tudi z malo sladke paprike. Ko se meso opeče po eni strani, ga obrni, da se opeče še po drugi strani, nato stresi sirovi zrezani fižol na mast in meso, dodaj žlico vode in pokrito duši tako dolgo, da je fižol kuhan. Večkrat dobro premešaj in če se sok posuši, prilij malo vode. Nato zmešaj eno žličico moke in dve do tri žlice smetane ali pa mleka, prilij to k mesu, prilij še malo vode, da dobiš srednje gosto omako, pusti dobro prekuhati četrt ure in daj na mizo s praženim krompirjem ali pa tudi kot samostojno jed.

Stročji fižol v smetani. Skuhaj fižol v slani vodi. V kozo raztopi četrt litra kisle smetane, nato primešaj žlico moke in mešaj pet minut, nato zalij z malo vode, da dobiš primerno gosto omako. Fižol ocedi in stresi v omako, potresi še z malo kumine, dobro premešaj in daj kot samostojno jed na mizo. Za postne dni je ta jed posebno pripravna.

Stročji fižol v omaki. Fižol otrebi in operi, ga zreži poševno v 2 cm dolge kosce in ga deni kuhati v slan krop. Ko je kuhan, ga ocedi. V kozo deni žlico masti, na vročo mast žlico moke in malo zrezane čebule. Ko je lepo zarumenilo, malo posoli, dodaj malo rdeče paprike, stresi kuhani fižol v to prežganje, premešaj in zalij s čisto toplo vodo. Ko se je kuhalo še četrt ure, pridene žlico smetane in seseklanega peteršilja. Naj se prekuha še deset minut, pa je gotovo.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

Iz zgodovine slovenskega
kmetskega stanu

O tlaki, desetini in davkih.

Na tem mestu smo že ponovno govorili o tlaki in desetini. Spomin na to vrsto davka je pri nas še živ. V naslednjih vrsticah bomo zgodovinsko pojasnili ta huda in krivična bremena, ki so toliko stoletij tlačila tudi slovenskega kmeta.

V srednjem veku in dalje do časa pred dobrih sto leti je bilo naše kmetstvo ljudstvo ve-

činoma nesvobodno. Grajščak kot gospodar zemlje je bil obenem gospodar vseh ljudi ki so živeli na njej. Privezani so bili na to zemljo, jo obdelovali ter služiti gospodarju z imetjem in z delom svojih rok. Prav v takem razmerju do zemljiškega gospodarja pa so bili tudi vsi njihovi potomci. Suženstvo se je torej podedovalo od rodu do rodu. Če pa je podložnik vzel ženo, ki je bila podložna drugemu gospodarju, sta si otroke delila. Vladalo je torej suženstvo v pravem pomenu besede. Tako je bilo v začetku srednjega veka. Pozneje so se razmere nekoliko boljšale. Sužnji ali robi so postali podložniki z natančno določenimi dolžnostmi in pravicami. Seveda so zemljiški gospodi večkrat krtili pravice podložnikom. Saj smo videli v zgodovini kmetijskih vojn, da je bilo vprav to kratenje kmetijskih pravic vzrok, da se je dvignila puntarska vojska in zahtevala nazaj »staro pravdo«, to je stare, v urbarjih zapisane pravice.

Podložnik je moral služiti svojemu gospodarju s tlako ali roboto, to je, moral mu je obdelovati zemljo določeno število dni v letu. Poleg tega pa je moral prepustiti grajščaku tudi del svojih dohodkov, bodisi v blagu ali denarju; to so bile služnosti ali davščina.

Nad tisoč let je moral slovenski kmet delati tlako. Obdelovati je moral graščinska polja, kjer je moral tlačaniti tudi z živino. »Vsako zemljišče, ki ima plug, mora orati grajskemu nadzorniku en dan v jeseni in dva dni spomladi«, tako se je glasilo splošno določilo. Kmet je moral ob žetvi najprej spraviti grajščakovo žito, nato šele svoje. Tako je bilo tudi pri vseh drugih delih, pri gnojenju, spravljanju sena. Temu se je pridružilo delo v gozdu, zidanje graščinskih poslopij, popraviljanje potov, mostov itd.

Tlaka je bila tako odmerjena, da je delal kmet za grajščaka po 12 dni na leto. Poleg te določene tlake pa je bila še nedoločena tlaka pri raznih delih. Tu je grajska gospoda navadno hudo izkoriščala svoje podložnike. Kako daleč je šlo to izkoriščanje, vidimo iz odloka cesarice Marije Terezije, ki je določila, da za poedinca ne sme presegati tlaka 156 dni na leto. Lahko si predstavljamo, kolika je bila poprej. Kmet je bil torej neprestano v službi graščinskega gospoda. Mar je potem čudno, da je prišlo do izbruha nejevolje, kot smo opisali v poglavjih o kmetijskih uporih?

Drugo vrsto davkov so plačevali kmetje v denarju ali blagu. To so bile tako zvane služnosti. Te je moral plačevati kmet kot najemnik za posestvo. Sem spada davek od žita, ki pa je

bil v raznih krajih jako različen, tako na primer od 50 mernikov žita dva mernika. Večja je bila davščina od živine. Planinci so plačevali tudi davek v siru, čebelorejci v medu itd. Po nekod so plačevali tudi davek v denarju, večkrat pa tudi v blagu in denarju obenem.

Kmetom so bile prepuščene kmetije tudi za potomstvo, tako da je dobil zemljo za očetom sin. Včasih pa je imel kmet zemljo le za določen čas, na primer do smrti, nato pa je bilo oddano posestvo komu drugemu. Kadar je prišel nov kmet na zemljišče, je moral plačati za umeščenje. Če je šel z zemljišča, se je moral odkupiti s tretjino njegove vrednosti. Če je kak podložnik umrl, je zahteval gospodar za mrtvaščino najlepšega vola iz hleva.

Davke je plačeval kmet dvakrat na leto, a sv. Mihaelu in sv. Martinu.

Ta kratek popis davščin, ki jih je moral plačevati slovenski kmet, ko je bil še podložnik, grajščaku, dovolj jasno slika bremena, ki so težila nekoč kmeta, ki je zemljo pač obdeloval, a bolj za druge kot zase. Treba je bilo mnogo bojev, treba je bilo tudi sodelovanja meščanov, da je prišel kmet vsaj deloma do svojih pravic.

Obleka iz betona

Nekemu londonskemu izumitelju se je posrečilo po 17 letih raziskovanj iznajti snov iz mešanice raznih kovin, ki daje blagu neverjetno odpornost, ne da bi ga pri tem najmanj škazila. Je to neka vrsta betona. Najdebelejša sukna kakor najnežnejše svile se dajo s tem materijalom pripravljati, na zunaj se jim pa to nič ne pozna. Dado se istotako rezati, nabirati, plisirati, šivati in vezti kakor vsako blago. Osnovna se je že družba, ki bo izum izkoristila.

Listnica uredništva

Pretenci: Vsebina premalenkosta, šalovei pri Središču: Člankov brez podpisa ne objavljamo.

Muljava: Pesmi za tisk prešibki.

Stare Fužine: Dopis nejasen.

Stražišče: Vaš dopis, žal, prekasno došel.

Zasip pri Bledu: Mogoče pošljete krajši, temeljitejši dopis.

Ali ste že član Vodnikove družbe?
Rok za prijavo do 30. junija 1928.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Kisli otroci.

«Mama, kakšni so neki kisli otroci?» je vprašala petletna hčerka svojo mater.

«Čudno vprašanje», je menila mati. «Pa zakaj vprašuješ?»

«Zato, ker je naš papaček rekel neki gospodični: moj sladki otročiček.»

Podjetnik.

Potepuha sta se srečala na poti ter se pričela razgovarjati.

«Jaz sem nedavno otvoril trgovino», se je pohvalil prvi potepin. «Ali nisem bil podjeten?»

«Za vraga! Pa si imel sredstva na razpolago?» se je čudil drugi.

«Eh, vprašaj. Saj nisem rabil drugega kakor sveder in dleto.»

Čudna navada.

«Moja žena ima čudno navado: skoro vsako noč bedi do polnoči, k počitku pa ne gre za nobeno ceno», je tožil sosed sosedu.

«Kaj pa dela?», je zanimalo sosedu.

«Mene čaka, da pridem iz gostilne...»

Ob pogrebu.

Po mestu se je pomikal mrliški sprevod, ki je privabil mnogo gledalcev. Ustavil se je tudi tujec in vprašal nekega paglavca, kdo je umrl.

«Tisti, ki ga peljejo spredaj na mrtvaškem vozu», mu je odgovoril.

Ženska potrpežljivost.

V gostilni so se menili o potrpežljivosti in nekdo je trdil, da so ženske potrpežljiveše od moških.

«Saj ni res!», so mu enoglasno ugovarjali.

«Vem iz svoje izkušnje, četudi nisem zdravnik.»

«Kdo pa ste?» so radovedno poizvedovali.

«Čevljar!», jim je smehljaje odgovoril.

Pred sodiščem.

Sodnik: «Toženi ste zavoljo žaljenja časti. S kim ste se pregrešili?»

Obtoženec: «Sosed sem rekel — mrha.»

Sodnik: «Vidite, to je grda in žaljiva beseda; vzemite jo nazaj, ali pa boste kaznovani.»

Obtoženec: «Nazaj jo pa že ne maram, zaradi uje nočem imeti nobene sitnosti več.»

Dragocena najdenina.

Postopač je prišel k neki gospe ter jo je prošil miloščine. «Pet let sem bil v svetovni vojni, kjer sem izgubil obe noge», je okreplil svojo prošnjo.

«Lažete!», ga je zavrnila. «Saj jih imate!»

«Seveda, pozneje sem jih zopet našel.»

Gospodična s perutnicami.

«Ali je res, da imajo angelci perutnice?» je vprašal mamico šestletni Janeček.

«Res je, res. Ali se niste v šoli tako učili?»

«Učili smo se že, učili — toda naša gospodična iz pisarne pa nima perutnic...»

«Seveda jih nima», se je smehljala otrokovi opazki.

«In vendar ji pravi papaček: moj zlati angelček.»

«A tako!» se je ljubezniva mamica nenadoma zresnila. «Potem ji bom pa takoj poskrbela perutnice, še danes bo letela!»

Pri obeh enako.

«Kar je res, je pa res», je pravil Hribar prijatelju, «moja žena me nikdar ne nadleguje s kako posebno prošnjo.»

«Isto, kakor pri meni!» je vzdihnil prijatelj.

«Tudi moja vedno samo komandira...»

Nevarnost.

A: «Slišal sem, da je tvoja teta nevarno obolela.»

B: «Obolela je pač a nevarno bi bilo le tedaj, ko bi zopet ozdravela.»

MALI OGLASI

Stavbišče in 47.000 opeke
na glavnem trgu (pri cerkvi) v Križevcih (Prekmurje) se takoj proda za 35.000 Din. Ugodno za vsake vrste obrti in trgovino. Več se lahko izve v gostilni Gorčan in pri Janezu Hari, Križevci 87, Prekmurje. 140

Žimnice (modroce)
vrhnje in spodnje, otomane, razne divane, žimo, afrik. cvil in vse potrebščine prodaja najceneje tapetnik Rudolf Sever, Ljubljana, Marijin trg 2.

ŽIMA

za modroce, najboljša in najcenejša, pri **M. Masterl,** tovarna žime, Stražišče pri Kranju.

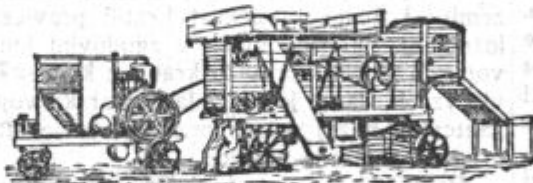
Dražba

slovite restavracije blizu kolodvora Slatina Radenci, štev. 33. z vsemi nepremičninami se vrši dne 26. junija 1928. ob pol 10. uri pri Okrajnem sodišču v Gornji Radgoni v sobi štev. 1.

Okusna dvorana, vrt in njive, vse pripravno za vsako podjetje in kot stavbišče, ker je ob križišču glavnih cest.

Hiša, v švicarskem slogu z vsemi nepremičninami, je sodno cenjena na Din 363.778, najmanjši ponudek Din 242.514

Interesenti se pozivljajo, da se udeležijo dražbe. 144

Zahtevajte ponudbo.

Tovarna kmetijskih strojev v Sobotinu (Moravska)

Reprezentant za SHS: MILAN FERLIČ, Maribor, Dr. Verstovškova ulica 4. 146

P. n. kmetovalce, občine, kmetijske podružnice, strojne zadruge opozarjamo na naše priznane prvovrstne izdelke, kakor parne in motorne mlatilnice, parne lokomobile, motore na bencin in petrolej ter vsakovrstne druge kmetijske stroje. Za pogon vitelnih mlatilnic in takih s slamotresniki in sit m, slamotresnic, domačih mlinov i. t. d. priporočamo namesto vitla, nabavo našega motorja na bencin in petrolej «MORAVIA-SUPRA» 2 HP.

Ali se želite osvoboditi revmatizma in protina?

Trganje, zbadajoče bolečine v udih in členkih, otekline členkov, pohabljenе noge in roke, zbadanje, trganje v raznih delih telesa, da celo slabost oči so včasih posledice bolečin vsled revmatizma in prehlajenja, ki se morajo odstraniti, ker bi bolezen vedno bolj in bolj napredovala.

Jaz Vam nudim

zdravilno pijačo, ki Vam razkaja sečno kislino, pomaga pri prebavi in čiščenju. Ni to kakšno universalno sredstvo ali skrivnostno zdravilo, ampak zdravilo, ki ga je dala dobra mati narava za dobrobit bolnega človeštva.

Vsakemu brezplačno za poizkušnjo.

Pišite mi takoj in dobili boste iz mojih skladišč, ki so po vseh državah, popolnoma brezplačno in franko eno stekleničico za poizkušnjo obenem z navodilom in poučno razpravo. Tako se boste mogli sami prepričati o tem neškodljivem sredstvu in njegovem delovanju.

August Märzke,

Berlin — Wilmersdorf, Bruchsalterstrasse Nr. 5, Abteilung 21. 146